AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

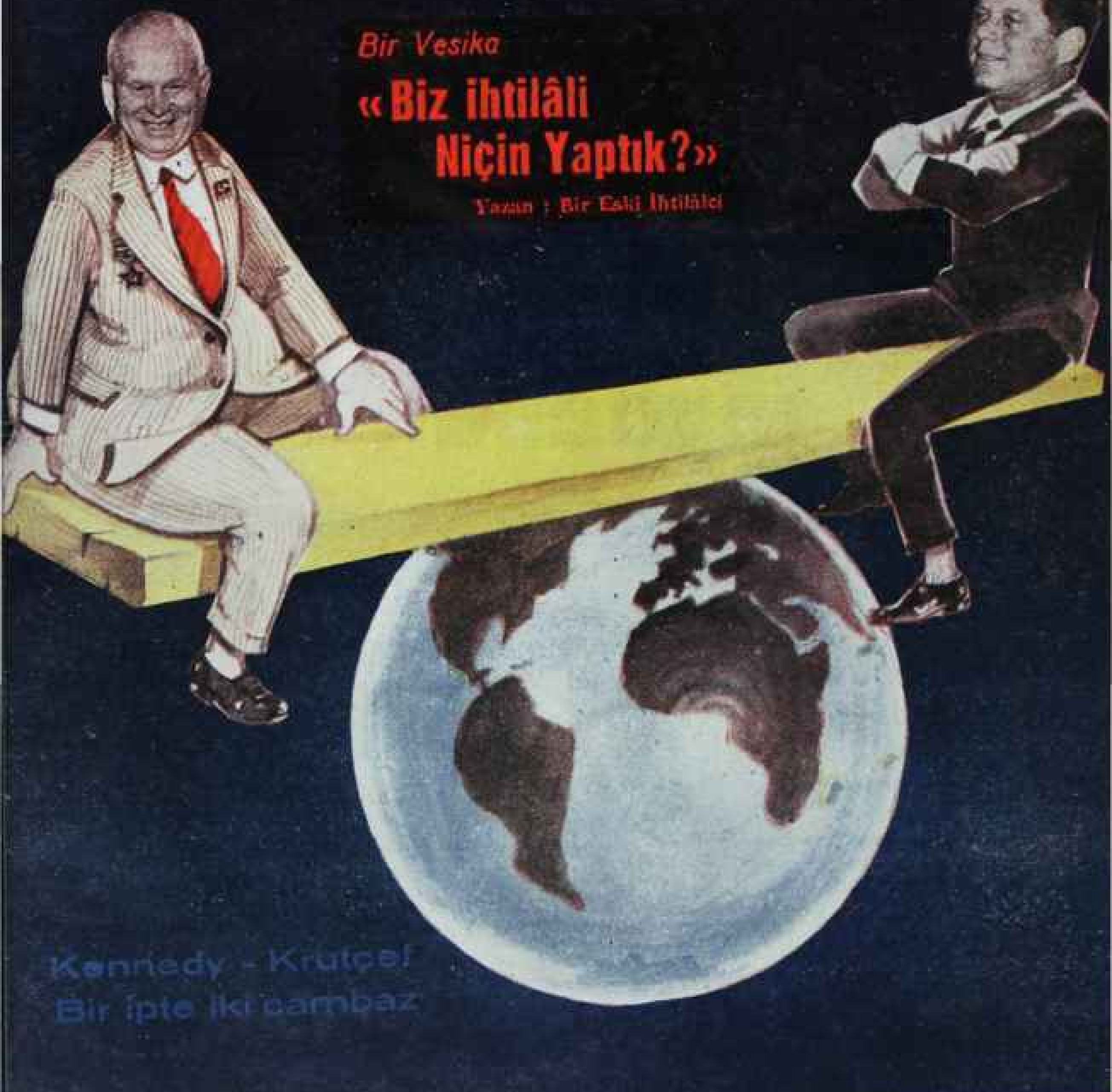
10 Kasım 1962

FIYATI : 1 LİR

Bir Vesika

«Biz ihtilâli Niçin Yaptık?»

Yazan : Bir Eski İhtilâlci

Kennedy - Kruçef
Bir ipte iki cambaz

OKUYUCU MEKTUPLARI

AKİS hakkında

Çoktan beri okuyucusu olduğum AKİS'in beni bir yönden tatmin etmesine rağmen maalesef bazı yönlerden arzu ettiğimi vermediği bence bir gerçekti. Son yaptığınız hamle o yönlerden de tatmin olmamı sağladı. Yeni mecmuayı çok beğendim ve son derece zevkle okudum. Bu hareketinizin, gayeleri sizce zaten malûm çevre tarafından bir reaksiyonla karşılanacağı tarafınızdan her halde biliniyordu. Bu durumun, AKİS için çok yerinde olan tutumunuzu değiştirtmeyeceğini kuvvetle ümit ederim.

Özkan Alkan - İstanbul

Yeni AKİS'in üçüncü sayısı, yani son sayınız çok güzel. Hatalar gittikçe azalıyor ve AKİS göz dolduruyor. Ancak bazı sayfalarda henüz canlılık noksan. Misal olarak SPOR kısmını gösterebilirim. Bir de SİNEMA sayfasının bulunmaması o kısmı aratıyor. Sinema konularını yersizlikten mi, yoksa prensip olarak mı koymuyorsunuz?

Ece Gülen - Şişli

AKİS - Sinema konuları AKİS'te yeni ve değişik tarzda ele alınacaktır.

Biz AKİS'i, siz ne düşünürseniz düşününüz YURTTA OLUP BİTENLER kısmı için alırız, okuruz, severiz. Yeni mecmuanın eskisine nazaran çok itinalı olduğu inancına katılıyoruz. Gerçekten de evde şimdi AKİS'i daha çok kimse okuyor. Ama, iç politikaya ait sayfalarınızı ikinci plâna sakın atmayınız. Küba meselesine ait yazılarınız gibi yazılarınız, Türk Basını için iftihar vesilesidir. Zira biz AKİS Okuyucuları Kübada bir şeylerin olacağını ve bunun Türkiye üzerine bulut getireceğini hadiseden bir hafta önce AKİS'te okuduk ve öğrendik.

K. F. — Ankara

Biz mektup yazmasını seven bir millet değiliz. Başka dillerde dergiler ve gazeteler sütun sütun okuyucu mektubu yayınlarken bakınız sizde bunlar ne kadar az. Buna rağmen, sizi kutlamak için kalemi elime aldım. Yeni AKİS hem eskisinden çok ileri, hem de batılı bir hava taşıyor.

Kani Özgür — Fatih

OKUYUCU MEKTUPLARI

Toplum hakkında

Eski bir Cumhuriyet okuyucusuyum. Gazete hakkındaki «Hazin» başlıklı yazınız, çok Cumhuriyet okuyucusunun hislerinin ifadesidir. Gazetemize ne olduğunu biz de anlamıyoruz. Siz, İlhan Selçuk adlı yeni yazarın makalesini bahismevzuu ediyorsunuz. Belki gözünüzden kaçmıştır, Cumhuriyette Melih Cevdet imzasıyla bir yazı daha çıkmıştı. Muharrir şöyle yazıyordu: "Türkiyede nasıl komünist olabilir? Komünist diye Komünist Parti üyesine derler. Türkiyede ise Komünist Parti yok. Demek ki Türkiyede komünistlerin mevcudiyetinden bahsetmek sadece bir oyundur».

Selahaddin Ünal - İstanbul

•

Son sayınızdaki «En sol, solun düşmanıdır» yazısı çok kimseye yeni bir ışık tutacaktır. Solculuğa «Evet» diyenlere en solun, Behice Boranlarla Mehmet Ali Aybarların ve onların etrafına kümelenenlerin niçin saldırdıklarını bu yazıyı okuduktan sonra anlamamanın imkânı yok.

Coşkun Kadıoğlu - Beyazıt

•

AKİS'e içinde bulunduğumuz şartlar altında yeni ve eskisi kadar önemli bir görevin düştüğünü anladığınızı görmek bizleri çok sevindirdi. Yok D. P. ile, yok kuyrukmuş onlarla savaşın yerini iki aşırı uçta, faşizmde ve komünizmde memleketin felâketini hazırlayanlarla mücadele almalıdır. AKİS orta yollu, bu yola cazibe vererek savunabilecek tek yayın organıdır. Büyük tesiriniz, aşırı uçların hezimetini hem kolaylaştıracak, hem çabuklaştıracaktır.

Ferruh Özveren - Ankara

Af hakkında

Kaderin cilvesiyle mukadderat neticesi kazaen ölüme sebebiyet suçundan 20 sene ağır hapse mahkûm oldum. Memleketin mukadderatıyla oynayan, Anayasayı ihlal eden kardeş katillerine af verilip te benim gibi mukadderat kurbanı ve hatta suçsuz denebilecek 90 bin mahkûmun Af Kanunu dışında kalması adalete uyar bir durum mudur? Muhtelif cezaevlerinde bigünah olarak yatan bizlerin de affi cihetine gidilmesinin mecmuanız vasıtasıyla ilgililere duyurulmasını 90 bin arkadaş namına candan diler, ilk çıkacak nüshasında neşrini beklerim.

Hüseyin Aslan - Urfa

•

Affin gerçekleşmesini, itiraf ederim ki endişeyle bekleyenlerdendim. Bunun toplumda rahatsızlık yaratacağından korkuyordum. Bu yüzden, hele gösteriler başladığında ne olacağını merak ettim. Çıkacakların vaziyetleri beni telaşlandırıyordu. Bu yüzden İnönüye hayalperestlikle itham ettiğimi itiraf ederim. Ama netice, gene onu haklı çıkardı. Hiç bir şey olmadı ve hiç bir şey olmayacağı ortaya çıktı. Demek ki, ölçüyü tam bulmuş. Ne fazla, ne eksik. Bu, çok kimseye ders sayılmalıdır. Devlet adamı başka oluyor.

Seciye Vardır - Kadıköy

•

Çıkan affin tepkisi ikinci adımın da bir an önce atılması lüzumunu göstermiyor mu? Mesela, "Parmak kaldırma suçu"nu dahi işlememiş olanlar yakında yeni bir atıfete layık görülemezler mi?

Bir mahkûm kızı - İstanbul

Sayı : 437 Cilt: XXVI Yıl: 9

Sahibi
Mübin Toker

Yazı İşleri Müdürü
Kurtul Altuğ

Bu sayıda Yazı Kurulu
İç Haberler Kısmı: Metin Toker, Atilla Bartınlıoğlu, Güneri Cıvaoğlu, Egemen Bostancı ve Kenan Taşçıoğlu (İstanbul), Seyfi Özgenel (İzmir) - Dış Haberler Kısmı: Deniz Baykal - İktisadi Haberler Kısmı: Fasih İnal, Sabri Öz- Magazin Kısmı : Jale Candan, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil - Tiyatro: Lûtfi Ay, Naciye Sibel - Kitaplar : İlhami Soysal - Spor: Vildan Aşir Savaşır

Resim
Ali Parmakerli - Hakkı Tümgan

Fotoğraf
Sungar Taylaner - Kutay Kayalı

Teknik Sekreter
Vural Bayraktar

Klişe
Doğan Klişe Atelyesi

Yazı işleri
Rüzgârlı Sokak No. 15/2
Tel: 11 89 92

İdare
Rüzgârlı Sokak No: 15/1
Tel: 10 61 96

Abone Şartları
3 aylık (12 nüsha) 10.00 lira
6 aylık (25 nüsha) 20.00 lira
1 senelik (52 nüsha) 40.00 lira

İlan Şartları
Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak: 1500 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Dizildiği yer
Rüzgarlı Matbaa

Basıldığı yer
Milli Eğitim Basımevi

Basıldığı tarih
8.11.1962

Fiyatı 1 Lira

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

Kendi Aramızda

Sevgili AKİS Okuyucuları,

Bu hafta bu mecmua, herkes tarafından tartışılan bir meselenin üzerine ışık serpiyor. Çok kimse sanmaktadır ki AKİS bir yeni şekil almakla esas fonksiyonunu unutmuştur. Hayır. "Bir Eski İhtilâlci" nin "Bir Vesikamız Var" başlığı altında yayınlanan yazısı gene bir hadise yaratacaktır.

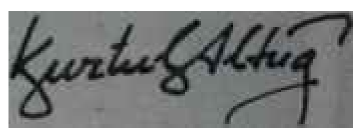
Türkiyede hemen herkes 27 Mayıs hareketinin hedefine tam manasıyla varmamış olduğunda mutabıktır. Bazıları bunu, İhtilâlin bir fikriyata sahip olmamasına atfetmektedirler; Bir diğer kısım, tatbikçilerin başarısızlığını ön plâna almaktadır. Daha başkaları, "Ah, İhtilâl olmasaydı!" diye dövünmektedirler. Gerçek nedir?

Gerçeğin ne olduğunu bu sayıdaki "Biz İhtilâli Niçin Yaptık?" yazısı cevaplandırmaktadır. İhtilâlin, onu temsil yetkisini biraz da kendiliklerinden alan 38 adamın eseri olmadığı, bunun topyekün milletçe benimsenip Türk Silâhlı Kuvvetlerinin isimsiz kahramanları tarafından başarıldığı bilinmektedir. Belki de fakat, o isimsiz kahramanların hiç biri bir şey istemedikleri ve hepsi, gösterişli törenlerle olmasa dahi mille te kendilerini adadıkları halde Komiteye girmiş olanlarım sonradan bir de siyasi mevkiye sahip çıkmış olmalarıdır. Bu mevki onlara, temsil ettikleri kuvvetlere milletin ebedi şükranının delili olarak ve sembolik şekilde verilmiştir. Ama, temsil ettikleri kuvvetler İhtilali hangi fikriyatı benimseyerek kabul etmişler, desteklemişler, yapmışlardır. "Bir Eski İhtilâlci" bu hafta, işte bunu açıklıyor.

İhtilâlin üzerinde konuşulurken, zerrece şüphe yok ki, yapılacak ilk iş İhtilalin sebebini tayin etmektir. İhtilale sonradan çok sebep gösterilmiştir. Tıpkı Atatürkçülük ve Demokrasi gibi, İhtilale de karşı kimse yoktur ama herkes İhtilali bir başka şekilde değerlendirmekte, manalandırmakta, izah etmektedir. Her Kafadan bir ses çıkarken "Bir Eski İhtilâlci" nin bütün Türk Silâhlı Kuvvetleri mensuplarının yıllardır içlerinde ukte olan bir hususu açıklaması yüreklerde ferahlık yaratacaktır.

AKİS, işte bu fonksiyonuna azimle ve daha canlı şekilde devam etmektedir. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmamak gerekir. AKİS'in bugünlerde ne çeşit saldırılara maruz kaldığı bir göz önünde tutulursa böyle bir yeni mücadelenin lüzumu kendiliğinden belirecektir.

Saygılarımızla

İçindekiler

Günlerin getirdiği

Y u r t t a n   A k i s l e r

Büyüklerimiz ve M.E. Bakanlığı binası maketi!
Plana elbirliğiyle konulan dinamit

Plân — Milli Eğitim Bakanlığının yeni binasının temeli atıldı. Bina Bakanlıklar sitesinde yapılmaktadır ve 18 milyon liraya mal olacaktır.

Ancak, böylece ortaya Planın tatbikatıyla ilgili son derece önemli bir olay çıkmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı binasının tamamlanması için sarfı gerekli 18 milyon liralık yatırım ne 1933 plânında, ne de 5 Yıllık Planda yer almıştır. Böyle bir yatırımın plâna göre yapılması imkansızdır. Açıktan girişilen inşaatın, Planın tatbikatında ilk uygunsuzluk olarak kabul edilmesi gerekmektedir.

İnşaata girişilmesi sebebine gelince, bu "oldu bitticiliğin tipik misalidir. Milli Eğitim Bakanlığının geçen yıl bütçesinden artan 1 milyon liralık bir parası mevcuttur. Temel bu paranın elde kalmaması için, alışkanlıkların sonucu atılmış, "nasılsa tamamlanır" fikriyle bu konuda olmadık alâyişle nutuklar söylenmiş, radyoda programlar dahi tertiplenmiştir.

Radyo — Son günlerde Türkiye radyolarının haber kısımlarında göze çarpan değişiklik, bilhassa gazete okuyucularım memnun etti. Haberlerde takdim şeklini, artık Radyonun protokol sırasına göre değil, günlük tarafsız bir gazetedeki gibi, haberin değerine göre tanzim edildiği müşahade edildi. Türkiyede okuyucusu en fazla olan haber organındaki değişiklik, okuyucu miktarının artmasına sebep teşkil edecektir.

Bu programın gerçekleşmesi için radyoda bir Haber - Aktüalite servisi kuruldu. Altemur Kılıçın ortaya attığı fikrin tatbikatına başlandı. Bu servis vatandaşa en taze haber ve aktüel olayları iletecektir. Ancak şimdilik bu işlem son derece iptidaidir ve gazetecilikle ilgisi olmayan bir takım kişilerin elindedir. Bu bakımdan, aksamaktadır. Nitekim hazırlanan tüzüğün bir yerinde, Haber - Aktüalite servisinin özel muhabirlerinden bahsedilmektedir. Özel muhabirler senelerdir bulundukları yerlerdeki masalarından kımıldamadan meselelere eğilen ve olayların gelişimim masalarından büyük bir ciddiyetle takip eden kişilerdir.

Bütün bunlara rağmen radyonun böyle bir adımı gene de memnuniyet vericidir. Tabii, aksaklıkların süratle giderilmesi şartıyla...

Ormancılık — Türkiyede ellerinde en fazla dosya olan dava vekilleri, Orman Genel Müdürlüğü avukatlarıdır. Gerçekten 1953 den bu yana Orman Genel Müdürlüğü ile ilgili olarak açılan davaların adedi 120 bini bulmaktadır. Türkiyede pek makbul bir toprak kazanma metodu olan açmacılık yoluyla orman yakanlar, sonradan buranın orman değil, çayırlık olduğunu iddia etmektedirler. Orman Kanununa göre bu gibi hallerde Orman

Genel Müdürlüğü mütehassıs elemanlarının verdiği raporlarca duruma bir hal çaresi aranmaktadır. Açılan davalar bu gerekçeye dayanmaktadır. Ancak son bir buçuk yıl içinde, Genel Müdürlük çok sıkı bir çalışma sonucunda bu 120 bin dosyadan 110 binini tamamlayarak karara bağlamağa muvaffak olmuştur.

Ziyaretler — İçinde bulunduğumuz yılın son ayında, Milletlerarası Para Fonu Başkam Mr. Sturc Türkiyeye gelecektir. Türkiyeye sağlanacak dış yardımların bir elden temin edilmesi amacıyla Pariste kurulmuş olan Konsorsiyumun bir üyesi olan Para Fonu iktisa~den geri kalmış ülkelere uzun vade ve düşük faizle geniş çapta "Kalkınma Kredileri" vermektedir. Nitekim Fon Başkanı Sturc'un bu ziyareti de 5 Yıllık Kalkınma Planı ve Plânın dış finansmanı ile ilgili olacaktır. Bu arada, yardımların şekli, Konsorsiyum meseleleri ve gene Plânın iç finansman durumu müzakere edilecektir. Dış yardımın verileceği tarihe rastlaması dolayısiyle ziyaret Türkiye için büyük önem taşımaktadır.

Dünyadan Akisler

Almanya — "Der Spiegel Hadisesi" yavaş yavaş Adenauer'in Koalisyonunu tehdit eden bir "Der Spiegel Rezaleti" haline gelmektedir. Zira mecmuaya bulunan kusur ne olursa olsun, bu kusuru işleyen başkalarına aynı muamelenin yapılmamış olması işin içinde Savunma Bakanı Strauss'un hışmının rolü bulunduğunu göstermektedir. Şimdi Almanyada formül şudur: "Mesele nasıl kapanırsa kapansın, her halde galibin adı Franz Joseph Strauss olmayacaktır."

"Kim olacaktır ?" sualinin cevabı ise ortadadır : 500 bin basılmakta olan mecmuanın yeni sayısının tirajı 700 bindir!

Japonya — Japon heyetleri, şu anda Avrupayı adeta işgal altına almış haldedir. Japon Başbakanı İkeda Almanyaya gelmiştir. Oradan Fransaya, İngiltereye, Belçikaya, İtalyaya, Vatikana ve Hollandaya gidecektir. 19 gün sürecek bu turnenin hemen bir eşini geçenlerde Dışişleri Bakanı Chiro yapmıştı. Japon iş adamları federasyonuna mensup bir heyet ise Avrupa başkentlerini dolaşmaktadır. Yakında bir japon atom heyeti bu heyetleri takip edecektir.

Japonya dış ticaret bakımından dünyanın en ileri memleketlerinden biridir. Şimdiye kadar Tokyo büyük önemi Amerikaya vermekteydi. Yeni teşebbüsler Müşterek Pazarın gittikçe artan kudretinin ifadesidir. Hiç' bir memleketin Müşterek Pazarı İhmal edemeyeceği dünyada gittikçe daha iyi anlaşılmaktadır.

İtalya — İtalyanın Kamu İktisadi Teşebbüslerinin kudretli diktatörü ve dünyanın en büyük iş adamlarından biri olarak bilinen Mattei'nin - Petrol şirketlerinin "% 50 - % 50" prensibini bozup petrollü memleketlere % 75 vererek bu şirketlere duman attıran adam - esrarlı bir uçak kazasında ölümüyle boşalan yerine, muavini Prof. Boldnini tayin edildi. Ama 2 numaralı adamın 1 numaranın yerini tutup tutamayacağını henüz kimse bilmiyor. Her halde, şahsiyet olarak Mattei'nin kabına kimse varamayacaktır. Milyarlarla oynayan bu adamın maaşı 30 bin dolar civarındaydı. Ama Mattei eşiyle bir otel odasında oturtmakta ve bu parayı bir Yetimler Yurduna vermekteydi.

İtalyada dolaşan rivayet, Mattei'nin uçağına suikast yapıldığıdır.

Yemen — Yemende savaş devam ediyor. Ama İmamla İhtilâlcilerin arkasında savaşanlar aslında iki rejim, sistemdir. Biri, Nasırın 20. Asıra uygun rejimi, diğeri, Kral Suud ile Kral Hüseyinin Orta Çağdan kalma sistemidir. Şimdi memleketin sahil kısmı ve büyük şehirleri İhtilalcilerin, çölün kabile ve aşiretleri İmamın kuvvetleri tarafından görülmektedir. Nasır da, Krallarda koçlarına ellerinden gelen yardımı yapmaktadırlar.

Sayı: 437 Cilt: XXVI 10 Kasım 1962

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

YURTTA OLUP BİTENLER

Millet

Yeni bir anlayış

Türk milletinin gözü, bu hafta bir defa daha Büyük Kurtarıcı Kemal Atatürke çevrilmiş bulunuyor. 10 Kasım 1962, onun ölümünün 24. yıldönümüdür. Türk milletinin çeyrek asırdan beri onun bıraktığı ışıktan istikamet aldığı, gök toplum cereyanının onun etrafında düğümlendiği bir gerçektir. Ama 24. ölüm yıldönümü bunların üstünde önemli bir devreye rastlamaktadır. Devrenin önemi, Atatürkü ve atatürkçülüğü yeni bir anlayışla ele almak lüzumunun kapımızın önüne gelmiş olmasındadır.

10 Kasım, bir "Atatürk Edebiyatı" nın bütün yayın organlarını kapladığı gündür. Bu yıl da görülecektir: Her 10 Kasımda, sağın en kenarında ve solun en kenarında Atatürke diş bilemek, onun eserinin veçhesini, manasım istikametini değiştirmek azmiyle kümelenmiş olanlar dahil, herkes sadece kendisinin onu temsil ettiği iddiasını ortaya atar. Herkes kendinden başka herkesi Atatürkün ve atatürkçülüğün düşmanı ilan eder. Gerçi bu, Atatürkün, kim ne derse desin, bizim hayatımızda ve bizim toplumumuzda nasıl kuvvetli, yıkılmaz, sarsılmaz ve vazgeçilmez bir yer işgal ettiğinin en parlak delilidir. Ancak Atatürkü ve atatürkçülüğü, herkesin kendi tarafına çektiği bir mutlak fikriyat halinden çıkarmak ve onu berraklığa kavuşturmak şart halindedir. Bu yüzdendir ki galiba, önce atatürkçülüğün ne olduğunu belirtmeden onun ne olmadığını söylemek lâzımdır.

Gazi Mustafa Kemal
Tarifini bekliyor

Atatürkçülük bir şekil değildir, bir kalıp değildir, bir çerçeve değildir. Atatürkçülüğün hususiyeti, onun bir ruh ve inanç olmasındadır. "Atatürke Dönüş"ün iyiniyetli çok elde bayrak olduğu bir sırada bunun göz önünde tutulmasında fayda vardır. Atatürkçülük ileriye bakıştır, ileriye gidiştir. Merhale merhale toplumu bir başka düzene sokmaktır. Bu düzen demokratik düzen almasaydı, demokratik düzen atatürkçülüğün hedefini teşkil etmeseydi başka nizamların kendilerine başka sloganlar bulduğu 30'larda Atatürk hakimiyetin kayıtsız şartsız millete ait olduğunu ısrarla ifade eder miydi? Atatürkçülüğün bütün felsefesi Demokrasinin felsefesiyken ve Atatürkün bütün reformları bu felsefenin tatbikat sahasına konması hazırlığıyken "Kalp Atatürkçülük"ü "Gerçek Atatürkçülük" sananlar onun ölümünden bu yana geçen çeyrek asrın sonunda romantizmden kurtulup realizme avdet etmelidirler.

Bu 10 Kasım o yolu açarsa, Atatürkün ruhu mesut olacaktır.

HAFTANIN İÇİNDEN

C.H.P.

Yeni bir durum

Önümüzdeki haftanın sonunda Pazar günü, C.H.P. nin İzmirde toplanacak il kongresinin delegeleri ve dinleyicileri aralarında alaka uyandırıcı bir simayı bulacaklardır: İsmail Rüştü Aksal, Eski Genel Sekreter önce Avusturyanın ucuz ve ufak bir köyünde, arkadan Sökenin bir dalyan köyünde dinlendikten ve sinirlerini düzelttikten sonra siyaset hayatına -filmcilik tabiriyle- bir "come back = geri geliş" yapacaktır. İzmir il kongresinde atılan adımın Kurultayda akisler yapacağı ve kuvvetler dengesi üzerine esaslı rol oynayacağı şüphesizdir. Yeni bir Aksalın, ama sinirleri kadar tab'ını ve meşrebini de düzeltmiş, yani dinamik hal almış, zor geçitler önünde yılgınlıktan ziyade azim ve irade kuvveti gösteren bir Aksalın Genel Sekreter olarak Partinin başı üstünde yeri vardır. Zira Aksal, bu bünyevi handikapı bir yana, C. H. P. gibi bir parti için, tek kelimeyle "ideal adam"dır. Siyaset hayatımızın demokratik düzen içinde, fakat madrabaz politika esnafının elinden kurtarılacak gelişmesinin arzulandığı bir sırada eski Genel Sekreter bütün vasıflarıyla aranan şahsiyettir.

Buna rağmen, Aksalın bir defa bu duruma gelmiş bulunup bulunmadığı meçhuldür, ikincisi bu duruma gelmiş olduğuna Kurultayı ve bütün C. H. P. lileri ne derece inandırabileceği tereddüt konusudur. Çün-

İsmail Rüştü Aksal
basübadelmevt

Madalyonun İki Yüzü

Metin TOKER

Evvela, şu Kaldor Raporunu konuşalım.

Adam, beş dönüm toprağına buğday ekiyor. Aile, yedi göbektir o toprağa onu ekmekte. Bundan şu kadar gelir sağlıyor. Vergici geliyor, diyor ki: "Sen bu toprağa buğday değil de pamuk ekersen ve günde sekiz saat çalışacak yerde oniki saat çalışırsan, gübre de kullanırsan ve yağış iyi olursa şu kadar değil, bu kadar gelir sağlarsın. Onun için, ver bakalım o kadar gelirden şu nisbette vergi!" Adam itiraz ediyor, diyor ki: "Canım, ben buğday ekmesini bilirim. Pamuğu bilmem. Benim çalışma gücüm bu. Gübre almak, para işi. Benim param yok. Yağış her yıl bir olmaz. Sen benim şu kadar gelir sağlayacağını, nasıl vergi hesabına esas addedersin?" Vergici başını sallıyor: "Benim aklım ermez, Ya bu deveyi gudersin, ya bu diyardan gidersin. İşine gelmiyorsa toprağından vazgeçersin. Biz de bu yoldan terkedilmiş toprakları toplar, onu bir çeşit rantabl kolhoz haline getiririz. Sen gelir, devletin ırgatı olarak yeni toplulukta çalışırsın."

Tabii, kullanılan kelime "kolhoz" değildir ama, Kaldor Raporu ana çizgisiyle budur.

Kaldor Raporunu, Türkiyede crypto'lardan başkası kabul etmemiştir. İstifa eden plâncılar başta, memleketin gerçeklerini hilen herkes hu raporu reddetmiştir. Zira herkes, toplumun nereye götürülmek istendiğini mükemmelin kavramıştır ve oraya gitmek isteyenlerin dışında kalanlar Kaldor'a notunu vermiştir.

Bu, Kaldor Raporu hakkında!

Ama, Planın iç finansmanı için vergi konulması gerektiğinde bu vergilerin ağır yükü vasıtalı vergilerin omuzlarına yüklendi, vasıtasız vergiler teknik güçlükler dolayısıyla -"şimdilik" dahi olsa- bir kenarda bırakıldı mı, bunun bugünün revaçta prensipleriyle bir alâkası kalmaz.

Önce, bir kaç noktanın altını çizmek lazımdır. Tekel maddeleri, akaryakıt, bazı resim ve harçlar? Bunlara zam yapılmamalı mıdır? Derhal yapılmalıdır. Gelir sıkıntısı çeken Türkiyede Tekel maddeleri de, akar yakıt da, bazı retim ve harçlar da bir yabancıyı güldürecek fiyattadır. Avrupada benzin bizden çok pahalıya satılmaktadır. Sigara ve içkiler de.. Sinemama en kötü, ana en kötü yeri beş liradan aşağı değildir. Sağa baksan paradır, sola baksan paradır. O bakımdan, bu vasıtasız vergilere yapılacak zamma itiraz etmek demagojinin ta kendisidir.

Ama, vasıtasız vergilerde rötuşla yetinip kuvvet vasıtalı vergilere yüktendi mi toplumun as kazançlıları, sahiden de "emekçiler" okkanın altına giderler, Ötekiler suyun üstünde kalırlar. Çok kazançlı da az kazançlı da sigara tüttürür, içki içer, sinemaya gider, istida verir. Bunlara zammı mütesaviyen sineye çekmek, memleketin bugünkü durumunda bir vazifedir. Ancak bu vazife, çok kazançlılar ile az kazançlılar arasında başka ölçüler de yürürlükte olduğu zaman güleryüzle yerine getirilir. Serbest meslek sahipleri, doktorlardan kadın berberlerine ve kadın terzilerinden avukatlara, ne kadar vergi veriyorlar, bir göz önünde tutulmuş mudur? Tarım sahasında Kaldor Raporunu tatbik bütün memleketi derhal anarşinin ta içine atmaktır, fakat alınabilecek vergi alınacak mıdır? Esnaf, devletin masraflarına memur veya işçi nisbetinde katılacak mıdır? Büyük Meclis, yeni vergi tasarıları önüne geldiği zaman rakamlardan çok bu hususların üzerinde objektif olarak durmakla mükelleftir.

Memlekette bir yeraltı komünist faaliyetin bulunduğunu görmeyen kördür. Aptal, bunun sâdece polis tedbiriyle önlenebileceğini düşünendir. Alaturka kurnaz, zümrelerin menfaatine dokunmamayı rejimin temeli sanandır. Büyük Meclis bu basit gerçekleri görmezse ve kısa vadeli hesaplarla müsavatı Kaldor Raporu tipi raporlarda aramaya memleketin sağlam -ve belirli gelir sahibi- kuvvetlerini iterse demokratik düzeni artık hiç kimse tarafından kurtarılamaz hale getirir. Getirir ve hep birlikte batarız.

Bir yeni seçimi kazanmanın peşinde olanlar, kendilerinde kırk paralık akıl varsa, önce bu yeni seçimin yapılmasını garantiye almalıdırlar.

kü bütün teşkilâttan yükselen ve Genel Merkezi hedef tutan "alâkasızlık", "uyumak'", "dağılmış olmak" ithamları en ziyade İsmail Rüştü Aksalın bir parti idarecisinden ziyade rahat şartlar altında iyi çalışacak bir devlet adamı hüviyeti taşımasından doğmuştur. Genel Merkezdeki bu hava dalga dalga bütün teşkilâta yayılmış, D. P. devrinde teşkilatı kenetleyen müşterek mücadele de ortadan kalkınca ipler kopmuştur. Çok C. H. P li, bunun derin üzüntüsü içindedir.

Aslına bakılırsa teşkilât Genel Merkezden sâdece ve sâdece, her hangi bir ciddî işin üzerine eğilmek imkânından tamamiyle mahrum, yüzündeki tebessüme kadar her şeyi gayrisahih Gülekin Genel Sekreterlikten uzaklaştırılması ile 27 Mayıs arasında memnun kalmıştır. O devredeki Genel Merkezdir ki C. H. P. ye aradığını vermiş, bir yandan Araştırma Bürosuyla fikri olgunluğa kavuşulmuş, diğer taraftan gezilerle memleket hallaç pamuğu gibi atılmıştır. Şimdi C. H. P. liler gene o çeşit Genel Merkezin hasreti içindedirler.

Paravananın arkasında

Tabii Kurultay yaklaştıkça, eski parti . içinde faaliyet de hızlanmaktadır. Bu hafta Kemal Satır kendisinden sual sormak isteyen bir gazeteciye :

— "Şimdi İstanbula gidiyorum. Oradan dönüp Niğdeye geçeceğim" diye cevap verdi ve aceleci adımlarla Hava Yolları terminaline yollandı. C. H. P. Genel Sekreterinin arkasından gazeteci sordu :

"— Peki kime sorayım bunları?''

Satır gülümsiyerek :

"— Vallahi, partide tek bir fert bulamazsın. Hepsi kongrelere dağıldılar" dedikten sonra gazeteciyi eliyle selamladı ve yoluna devam etti.

C. H. P. de durum, sahiden de budur. Düşünmek lâzımdır ki Dışişleri Bakam partisiz, fakat C. H. P. kontenjanından Feridun Cemal Erkin bile Bursa il kongresine gidecek ve dış politikamız konusunda önemli bir konuşma yapacaktır. Şişman Lebit Yurdoğlu ise şimdilik üç kilo vermiştir. Buna yeni kiloların ekleneceği - inşallah!- anlaşılmakta dır.

Hızla hazırlanan bu Kurultay arefesinde bir başka Kurultay dikkatleri çok çekmektedir. Gençlik Kurultayı bu ayın 22'inde Gölbaşı Sinemasında toplanacaktır. Gençlik Kolları hazırlıklarını tamamlamıştır.

Turhan Kapanlı çalışma masası başında
A.P. ye düşen yıldırım

Gençliğin Kurultayında hizip yok gibidir. Gençler arasında Güleke bağlılıklarıyla meşhur olan bir kaç kişi bile, parti içinde kendi davalarını yürütebilmek için böyle iddialardan vazgeçmişlerdir. Gençlik Kurultayında üzerinde önemle durulacak konu, Gençlik Kollarının C. H. P. içindeki yeri olacaktır. Gençlik kendi arasında bunu karara bağladıktan sonra Büyük Kurultayda davasını savunacaktır.

Gençlik Kolları, su anda Genel Başkan İnönünün en ziyade önem verdiği meseledir. Demokrasinin 1 numaralı savunucusu C. H. P. nin Gençlik Kolları, rejime karşı her teşebbüsü bir anda hezimete uğratmaya muktedir inançta, ideali olan. memleketin realitelerini bulutların üzerinden değil, yerden gören bir teşkilât haline getirilecektir. Gençlik Kurultayında İnönünün yapacağı konuşma bu yönden ışık tutacaktır.

Şu anda C. H. P. içinde Genel Sekreter olma şansı fiilen mevcut üç isim vardır: İsmail Rüştü Aksal, Kemal Satır, Turhan Feyzioğlu. Bir hattaya kadar durum berraklığa kavuşaçaktır. Zira Aksal ile Feyzioğlu henüz birer istifham halindedirler. AKİS'in önümüzdeki sayısı, bu hususta asıl bilgiyi ihtiva edecektir.

Kulağa Küpe

En son solcu !

Gördünüz mü, şu alçak kapitalistlerin bizim taze ve nazenin sola ettiklerini.

Yusuf Ziya Ortaç solcu oldu, dostlar! Evet, sevimli Akbabacı... Hani, ulufe avcısı. Menderese pek dokunaklı mektuplar döşenip biraz "parrrra" istemişti. O Yusuf Ziya, şimdi bir sosyalist, bir sosyalist, bir "Ağa düşmanı", bir "Ağa düşmanı", bir sosyal adaletçi, bir sosyal adaletçi ki etrafı toz ediyor.

Yok, yok.. Bu işte mutlaka bit yeniği var. Acaba hangi alçak kapitalist itti Akbabacıyı, gelişen solun içine?

Hani Türkiyede solun gelişmemesi için bin yıl düşünseniz, tatlı Yusuf Ziya Ortaçı solcu yapmaktan daha tesirli çareyi zor bulurdunuz.

T. B. M. M.

İncir çekirdekleri

Meclis içindeki Başkan Vekili seçimleriyle ilgili nükteyi, gene beklenen milletvekili yaptı. Halûk Nurbaki Bu Meclisin Kasım Küfrevi'sidir. Ama, onun pervasızı ve bağımsızı.. -koridorda uzaktan görünen Turhan Kapanlıyı işaret ederek :

"— Bundan sonra A. P. nin mızıkçılık edeceği bir kanun Senatoya

Atatürkün Devletçiliği

Atatürk, Türkiye Cumhuriyetini bir büyük mücadelenin içinden çıkarak kurmuştur. Mücadelenin ne çetin olduğunu anlamak için 1919 - 23 şartlarını hatırlamak yeter. Atatürk Milli Kurtuluş Savaşını sadece dirayet ve basiretle değil, aynı zamanda meharetle idare ederek zaferi sağlamıştır. Hiç bir gücü ziyan etmemiş, her kuvveti kullanmış, hiç bir unsuru boş yere karşısına almamıştır. Atatürk, bilhassa o devredeki gözleriyle ölçülmeye ve manalandırılmaya kalkışılırsa insanın karşısına inanılmaz Atatürkler çıkar. Nitekim mücadele yıllarında şeriatçılar Atatürkü şeriatçı, komünistler komünist, halifeciler halifeci, cumhuriyetçiler cumhuriyetçi, sultancılar sultancı olarak, zaman zaman görmüşleridir. Zaman zaman içlerine şüphe de düşse, onu kendi arzuladıkları istikamete sonda sürükleyebileceklerine hep inanmışlar, elini kolunu serbest bırakmışlardır. Atatürkü o dar geçitlerden geçtiği günlerdeki sözleriyle değil, yaptıklarıyla anlamak kabildir.

Ataturkün taktik kıymetini haiz bu sözleri sayesindedir ki daha sonraları çok kimseler atatürkçülüğün en belli prensiplerine karşı bile Atatürkün filan veya falan tarihteki nutkundan, demecinden, yazısından parçalar bulup çıkarmışlardır. Lâik Cumhuriyetin kurucusunun bütün devlet erkanıyla birlikte bir Ankara camiinin önünde ellerini açmış dua ederken çekilmiş resmi, bir tipik örnek olarak hatırlardadır.

Bugün Atatürkün, gerçek atatürkçülüğün çok prensibi üzerindeki tutumu bu çeşit değerlendirmelerden kurtarılmıştır. Şu anda istismar konusu halinde kalan bir kaç esas vardır. Bunlardan önemsizi, Atatürkü Moskovalı manasıyla "emperyalizme ve kapitalizme karşr" gösterme çabasıdır. İşte, T.B.M.M. nin 21 Ekim 1920 tarihli beyannamesinden alınan ve reklam edilen bir cümle : "(T.B.M.M.) hayat ve bağımsızlığını, tek ve mukaddes emel bildiği Türk halkını, emperyalizm ve kapitalizmin baskı ve zulmünden kurtararak irade ve egemenliğinin sahibi kılmakla amacına ulaşacağı kanaatindedir". Şimdi bir de Beyannamenin bu cümlesinin bir, ama bir önceki cümlesini buyurunuz : "T.B.M.M. (....) halifelik ve saltanat makamının kurtarılması ahdiyle kurulmuştur'". Bu, her şeyi izah edecek açıklıktadır.

Ama çabaların içinde, Atatürkün Devletçiliğini bir başka çeşit devletçilik olarak göstermek isteyeni, henüz akis bulmaktadır. Halbuki Atatürk, bugün Batıda tatbik edilen devletçiliği ilk bulup benimseyenlerden biridir. Atatürk milli Özel teşebbüsün elindeki hangi sahayı devletleştirmiştir, lütfen söyler misiniz? Buna bir, ama bir tek misal vermek imkânı yoktur. Demiryolu, havagazı, elektrik, su, tünel, tramvay, liman, telefon.. Bunların devlet idaresine almışı devletleştirme değil, millileştirmedir. Bunların her biri bir yabancı şirketin elinden alınmış ve milletin tasarrufuna verilmiştir. Eğer o tarihte Türkiyede bir sermaye piyasası bulunsaydı ve özel teşebbüs bunların bir kısmını satın alma imkanına sahip olsaydı Atatürk bahtiyarlık duyardı. Bin derdi ve az parası bulunan bir devlet için bundan mükemmel nimet nü düşünülebilirdi? Ama o tarihteki Türkiyede bu piyasa olmadığından dolayıdır ki her köşeye devlet el atmak zorunda kalmıştır. İsmet Paşayı dinleyiniz :

"Devlet, ancak ferdin yapamıyacağı şeyleri yapmağa çalışmalıdır nazariyesi basiretle mütalaa olunmalıdır. Bir defa efradın yapabileceği bir şeyi Devletin, bahusus bizim devletimizin yapmaması, şayanı arzudan da fazla bir şey, lüzumlu bir şeydir. Çünkü herşeyden sarfınazar, yalnız maddi vasıta bakımından, yapacağımız işler o kadar çok ve mühimdir ki, bunlardan, efradın yapabileceği kısmına vesaitimizi dağıtmamak, elbette en makul şeydir."

Bu sözler, 1962'nin makul ve makbul bir karma ekonomiye taraftar Başbakanı İsmet İnönüye değil, 1933'ün Kadro Dergisine yazı yazan Başvekil İsmetine aittir.

O halde değişen kim?

Tıpkı öteki konularda olduğu gibi Atatürk, devletçilik konusunda da bulutları dağıtacak ve bizim devletçiliğimizin "o çeşit devletçilik" ile zerrece alakası bulunmadığı gün gibi ortaya çıkacaktır.

Zamanın değirmenleri geç öğütür, ama iyi öğütür!

geldi mi, konuyu Senatodan çıkarmak birkaç dakikalık iş oldu. Kapanlıyı Başkanlığa çıkarırsın, A. P. Senatoyu terkeder. Mesele kendiliğinden halledilir" dedi.

Nükteye sebep teşkil eden olaylar son birkaç gün içinde cereyan etti. Yeni dönemde Meclis ve Senato Başkanlık divanlarının - Başkanlar hariç - yeniden teşkilinde A. P. iki Mecliste de bazı olaylara sebebiyet verecek bir yol takip etti. Millet Meclisinde A. P. adayının geçilmemesi, yerine bir başka A.P. linin oy toplaması bir yönden ilgi çekici oldu. Koalisyon partileri Meclis içinde A.P. den kuvvetli olduklarını ve üç partinin müşterek hareket edebileceğini açıkça ortaya koydular. Ama doğrusu istenirse A. P., Millet Meclisindeki seçimlerdeki iddiasında haklı durumda savaştı.

Anayasa Başkan Vekilliklerinden birisinin A. P. ye verilmesini amirdir. Bu hak, elbette ki Grup tarafından aday gösterilenin seçilmesiyle tecelli edecektir. Yani A. P. nin kendi anasından seçtiğine diğer partilerin oy vermesi isin normalidir. Yoksa, parti mefhumu ortadan kalkacaktır. Nitekim son gün Bozbeyli kendi arkadaşlarından da bir çoğunun boş pusula vermesine rağmen gerekli çoğunluğu sağladı ve 153 oyla Başkan Vekili seçildi.

Ancak Senatoda mesele bir hukuki hava halini almıştır. A. P. yöneticileri başlangıçta iki noktada hatalı hareket ettiler. Evvelâ bu konuda müzakereler yapılırken A. P. nin bir Başkan Vekiliyle Senatoda temsil edilip edilmiyeceği konusunda mutabakata varmadılar. İşi ortada bırakıp "Nasılsa seçtiririz" diye hareket ettiler. Sonra, karşı tarafın Kapanlıyı desteklediğini anladıktan sonra kuraya - A. P. adayı Fikret Turangille, bağımsızların ve diğer partilerin desteklediği Turan Kapanlı 67'şer oy aldıklarından aralarında kura çekilmiştir - rıza gösterdiler. Kazanamayınca da işi mesele yaptılar ve Kapanlının Başkanlığını salonu terkederek protesto ettiler.

A. P. lilerin iddiası Anayasanın 84. maddesinde Başkan vekilleriyle ilgili paragrafta bulunan "Siyasi Partiler Meclislerdeki kuvvetleri oranına göre Başkanlık divanında temsil edilirler" ibaresidir. A. P. Senatoda en fazla Senatöre sahip partidir. C. K. M. P. bölünmüş, bir grup olma vasfını kaybetmiştir. Bu bakımdan açıkta kalan Başkan Vekilliklerinden birisi A. P. nin hakkıdır. Zira bağımsızlar Anayasaya göre, temsil

edilme hakkına sahip değillerdir.

Kapantıya oy veren bağımsızlar ve diğer partiler ise bu iddianın karşısına şöyle çıktılar :

"Bağımsızların Başkanlık divanlarında Temsil edilmeleri şarttır. Aksi halde Meclisler içinde siyasi partiler kuvvetleri oranının üzerinde temsil edilmiş olacaklardır. Şu kadar sayıda bağımsız parlâmento üyesinin hakkı yenmiş olacaktır. Anayasada bağımsızlar ibaresinin bulunmaması bu durumun olağan değil, olağanüstü olmasındandır.

Üstelik A.P. liler, bağımsız Suat Hayri Ürgüplüyü kendi adayları olarak Senatonun Başkan seçimlerinde ileri sürmüşler ve bu yüzden Başkan Vekilliklerinden birinden vazgeçtiklerini açıkça beyan etmişlerdir. Bu zabıtlarda mevcuttur.

Tartışmalar bu iki yönde gelişmektedir. Ama kapanlının Başkan Vekili olarak Senatoda oturumları idare etmesinin önüne geçilememektedir.

Hukukçular

Bu konuda haftanın sonunda iki Hukuk profesörü ayrı ayrı tefsirde bulundu. Bülent Nuri Esen :

"— Anayasanın 84. maddesi kuvvetlerin muvazenesini ortaya koyuyor. Senato başkanlık divanının 13 üyesi vardır. A.P. nin Senatoda temsil oranı 1/3 tür. Yani dört üyeliğe hak kazanmaktadır. Böyle olunca 2 Kâtip, 1 İdare Amiri, 1 Başkan Vekilliği alması lâzımdır.

Başkanın A. P. den aday gösterilmesi meselesine gelince, bu iddia yanlıştır. Aynı madde Başkanların partiler tarafından aday gösterilemeyeceğini belirtmiştir.."

Prof. İlhan Arsel : "Anayasanın 84. maddesinde vaz edilmiş olan kuvvet muvazenesi fikrini, riyazi bir hesaba bağlamak doğru değildir." Maddenin konulmasındaki amaç bütün parti gruplarının Başkanlık Divanında temsil edilmesini sağlamaktır. Bu sebeple A. P. nin Başkanlık Divanında - mutlaka bir üyem daha bulunmalıdır - itirazı doğru olamaz" dedi.

Senato Başkanının A. P. nin adayı olup olmadığı meselesinde ise Prof. Arsel Bülent Nuri Esenle aynı fikirdedir.

A. P.

Yel üfürür, su götürür

A. P. nin içindekiler ve dışındakiler, A. P. Grup Başkanı Saadettin Bilgici hiç bu sıralardaki kadar konuşkan görmemişlerdir. İri yarı, pos bıyıklı Bilgiç, mutadı dışında sağda solda etrafına topladığı arkadaşlarına öyle nutuklar çekmekte, öyle şeyler söylemekte, öyle taktiklerden bahsetmektedir ki, uzaktan seyredenler, Bilgiç ve etrafındakileri küçük bir seyyar tiyatro grupu sanabilirler.

İşte gene böylesine bir topluluğun ortasında. Meclisin koridorlarından birinde Bilgiç, A. P. Grup toplantısından çıktıktan sonra konuşuyordu. Konu, A. P. tarafından Meclis Başkan Vekili adayı gösterilmesine rağmen seçilmiyen Ferruh Bozbeylinin durumuydu. Bilgiç etrafındakilerine :

"— Bunun sonu partiyi kapatmağa gider... Darmadağın oluruz. Ötekiler -"Ötekiler" dediği mutedil milletvekilleriydi- neredeyse İnönünün direktifleriyle hareket etmeğe başlıyacaklar" dedi.

Bilgiçin bunları söylediği saatler, A. P. Grubunun bu konuda yapıp da pek eğlenceli geçen Grup toplantısından hemen sonraydı. Toplantıda işe ihtisas komisyonlarının seçimiyle başlanmıştı. Pala Paşa hastalığı dolayısıyla gelememiş, daha doğrusu gelmemişti. İhtisas komisyonlarının seçimi, tabiatıyla hadisesiz geçti. Seçimlerin uzaması Bilgiç ve taraftarlarının pek işine yaradı, Yemek saati gelip geçti. Mutedil milletvekillerinden pek çoğu karınlarını doyurmak üzere lokantaya gittiler. İşte bu arada Grup Başkanı Bilgiç, Ferruh Bozbeylinin Meclis Başkan vekilliği için yeniden aday gösterilmesi meselesini Gruba sundu. Muhiddin Güven istifa etmiş, yer gene boşalmıştı. Aynı anda mesele hakkında müzakere talep eden Trabzon milletvekili Selahattin Güvenin önergesi de Başkanlığa verildi. Başkan, müzakere talebiyle ilgili önergeyi büyük bir

Muhittin Güven
Pilavdan dönen..

T.B.M. M. Başkanlık seçimlerinin tasnifi yapılıyor
Beş aşağı, on yukarı

çabuklukla oya sundu. Önerge tabiatıyla reddedildi ve Bilgiç :

"— Bozbeylinin yeniden adaylığı uygun görülmüştür" diyerek oturumu kapadı. Hafif mırıltılar, kafa sallamalar, mutedil milletvekillerinin yegane tepkisi oldu ve A. P. de müfrit ler bir kere daha galebe çaldılar.

Kaynayan kazan

Bir yandan fazla çoğaldıkları -bunların çoğu Resmi İlan beslemele ridir-, diğer taraftan satılma imkânlarını kaybettikleri için bugünlerde gittikçe az kimse tarafından görülen A. P. gazetelerini karıştıranlar, şu sıralarda bunları A. P. nin iç meseleleriyle ziyadesiyle meşgul bulmaktadırlar. Gerçi bu organların her biri A. P. nin bir hizbine bağlıdır ve onun gemisini "basın yoluyla baskı" sayesinde yürütmeye çalışmaktadır ama partinin bir keşmekeş içinde bulunması temeldeki sebebi teşkil etmektedir.

His ve heyecan partisi olarak kurulan A- P. demokratik düzenin yeniden işlemeye başlamasının üzerinden geçen bir yıl içinde milleti ilgilendiren konular değişince açıkta kalmıştır. Bir süredir hissedilen bu vaziyete, Küba olayları tuz biber ekmiştir. Küba olayları haber gazetelerinin satışlarını o an içinde yüzde 25 civarında arttırmışken, A. P. gazeteleri eski seviyelerinde bile duramamışlar ve yüzde 25 civarında gerilemişlerdir. Şimdi, A. P. nin iç çamaşırları gittikçe daha az adamı alâkadar ederken hiziplerin organlarında hep o tarz meselelerin üzerine eğilinmesi iade dağlarını daha da yükseltmektedir. Gazeteleri için varit olan hal, A- P. nin kendisi için de gerçektir.

Muallâ Akarca - Ragıp Gümüşpala

İçi kimi yakar, dışı kimi?

Bu durumun farkedilmesidir ki A. P. içinde mevcut Mutedil - Müfrit ayrılığını yeniden ön plana çıkarmıştır. Zira, Mutedillerin haklı bulundukları, Müfritlerin partiyi bir çıkmaza soktukları şimdi ortadadır. A. P. nin, eline geçen "İktidar Partisi olma şansı"nı mirasyedice yok etmesi bugün partinin türk siyaset hayatında üçüncü plana, hatta dördüncü planda M. P. nin yanına düşmesinin sebebini teşkil etmiştir. Hele A. P. nin ciddi ve bugünün meseleleri seviyesinde bir Muhalefet Partisi hüviyetini dahi Müfritlerin mütemadiyen "politika" yapması yüzünden alamaması, öldürücü darbe mesabesindedir.

A.P. li Senatörler kuliste

Dediği dedik olmayanlar..

Pala Paşa uğraşıyor...

Olayların gelişimi evvelâ hasta yatağında Gümüşpalaya tesir etti. A. P. Genel Başkanı mutedillerin tutumları itibariyle gelişmeğe başladıklarını, umumi efkârda tesir sahalarının genişlemeğe doğru gittiğini hissedince hâdiselere başka yönden baktı. Evinde her iki gruptan bazı sivri uçları kabul etmek ve arabuluculuk yapmak yolunu tuttu. Henüz tam manasıyla iyileşmemiş bulunan Gümüş palanın haftası, bu gruplarla temasla geçti. Gümüşpala temasların belki sonucundan değil ama şeklinden pek hoşlandı. Ziyaretler sırasında geçmiş günlerin politik olaylarını hatırlıyarak, kendi kendine benzetmeler dahi yaptı!

İzmir milletvekili Nihat Kürşat ve birkaç genç milletvekili Mutedil Grubun sözcüleri olarak Pala Paşayı ziyaret ettiler. Gümüşpala milletvekillerine durumun kritik olduğunu söyledi ve dikkatli davranılmasını tembihledi. A. P. gürültüye getirilmek isteniyordu!

Müfrit milletvekillerine gelince, Bilgiç ve arkadaşları Paşanın çantada keklik olduğunu ve Büyük Kongrede kendi emellerine hizmet edeceğini bildiklerinden fazla endişeye düşmediler. Zira Ertuğrul Akça şimdilik Pala Paşanın akıl hocalığını yapıyor ve muvaffak da oluyordu. Nitekim Apaydının ihracında, Akçanın tesiri son derece büyük oklu.

Çeşitli temayüller

Durumun bu hali alması A. P. lileri bir "Basübadelmevt" ilacı aramaya sevketti.

Bazı mutedil milletvekilleri ve senatörler yeniden "Hükümete katılma"ya doğru bir eğilim gösterdiler. Bunların sloganı "A. P. çoğunluğu temsil eden bir partidir" oldu. Mademki Parlamentoda A. P. nin bu sayıda temsilcisi vardır, öyleyse Hükümete ortak olma hakkı diğerlerine nazaran - C. H. P. nin dışındakileren fazla A. P ye ait bulunmak gerekir. Senatoda, Muğla Senatörü Mualla Akarca ve arkadaşları, A P. den istifa eden ve henüz hiç bir partiye girmeyen bazı bağımsız eski A. P. liler bu filerin kulisini yaptılar.

İşi daha başka cepheden gören, bugünkü Koalisyonunu değiştirmek için İsmet Paşanın hiç bir sebebi bulunmadığını farkedenler A. P. nin hiç değilse değerli bir Muhalefet Partisi haline getirilmesi çaresini partide geniş çapta bir hakimiyet kurmada buldular. Bunu Büyük Kongreyle temin edebileceklerine inandıklarından, bu yönde çalıştılar. Ama doğrusu, fazla ümit var da görünmediler. Görünmeğe, yürekleri elvermedi. Gene de ihzari çalışmalar yapmaktan geri kalmadılar. Pazartesi akşamı Mehdi Mıhçıoğlunun evinde bir toplantı yapıldı. Toplantıya Nuri Bayar, Selahattin Güven, Ahmet Topaloğlu, Şevket Bulatoğlu, Zeki Yağmurdereli ve bazı genç milletvekilleri katıldılar. Bu grup ne yapıp yapıp bir Genel Başkan bulma ve partiyi ehliyetsiz ellerden kurtarma çârelerini görüştüler. Aralarında bir komisyon kurdular ve başkanlığına Topaloğlunu getirdiler.

Bilgiç ve grubuna gelince, onlar meseleyi satıhta halletmeyi kolay buldular. Daha fazla derine gitmeden Grup üzerindeki hakimiyetlerini devam ettirmekle, işi başarmış olacaklarını sandılar. Bunun çâresi olarak da eskiden daha sıkı birbirine sarılmayı buldular. Ayrıca Meclis Başkan Vekilliklerinden boş olanına behemehal kendi adamlarından birisini seçtirmeyi, erişilmesi gereken ilk hedef bellediler. Nitekim Bozbeylinin seçimiyle o hedefe ulaştılar. Büyük Kongre günü geldiğinde o taraf Gümüşpalayı destekliyecektir.

Dış Politika

Sular durulur

Bu hafta Ankara, dış politika bakımından son iki haftaya nazaran yumuşak bir iklim içinde yaşadı. Gerçi başkentliler Dışişleri Bakanı Feridun Cemal Erkini gene sabahlan bir diplomat için alışılmamış saatte -saat dokuzda- 0013 numaralı büyük, fakat külüstür Cadillac'ı içinde Dışişleri Bakanlığının yolunu tutmuş gördüler ama, Dışişleri Bakanlığında öyle büyük telif olmadı. Erkinin hafta için de yaptığı en önemli konuşma, Amerika Büyük Elçisiyle yaptığı konuşma oldu Dışişleri Bakanı ve Hare şüphesiz Kübadan da bahsettiler. Ancak konuşmanın daha can alacak kısmını, Amerikanın bir süredir savsakladığı askeri yardımın teferruatı teşkil etti. Tabii iç politikadaki huzur suzluklar, Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından "Maydanoz Dere Otu" diye alaya alınan uydurma M.D.O. = Milli Devrim Ordusu, istikrarsız görünüş ve savsaklamada rol oynamıştır ama, şimdi fazla telâşlı Amerikalılar da. Türkiyede ihtilâl psikozunun tamamiyle kaybolmuş olduğunu gördüklerine göre işe dört elle sarılmak zamanı gelmiştir. Hele, hudutlarımız civarında maların manevraları çevirdiklerinin bilindiği, bir sırada..

Feridun Cemal Erkin
O da bu işi anlamalı

Bu konuşmalarda Ankarayı memnun eden taraf, Türkiyenin devamlılığı münakaşasız kabul edilen bir hükümet tarafından idare edildiğini dostlarımızın nihayet anlamış olmalarıdır. Hergün ihtilal bekleyenlerin hergün yanılmaları, nihayet amerikalıları uyandırmıştır. Galiba şimdi Ankarada bunu bekleyen yabancı olarak, meşhur bir ingiliz gazetesinin karavanacı muhabiri ile onun pek şirin eşinden başkası kalmamıştır! Gelişme, Türkiyenin dış münasebetlerinde şüphesiz müsbet tesir yapacaktır.

Hindistandan gelen ses

Küba konusunda Türkiyenin tutumu dostun ve düşmanın malûmu olup her çeşit hayal ortadan kalktığında, Hindistan tarafından yapılmış olan bir silah yardımı talebi başkentin dış politika konusu haline geldi. Hindistan. Başbakan İsmet İnonüye müracaatla acilen dağ toplarına ihtiyacı bulunduğunu bildirdi ve bunların komünist tecavüzüne karşı memleketin korunması için elzem olduğunu hatırlattı. İnönü, halden anlayan bir adam tavrıyla, elden gelen her şeyin yapılmasına taraftar bulunduğunu belirtti ve bir yandan Erkin, diğer taraftan Sunayla görüştü, Sunay, silahların ve rilebileceğini söyledi. Erkin, CENTO'yu hatırlattı. Nitekim talebin duyulmasıyla birlikte Pakistanın Ankaradaki eski asker Büyük Elçisi Rabb'ın da sesi yükseldi. Pakistan, Hindistanın bu silahları Keşmir ihtilafında Pakistan aleyhinde kullanmasından korkuyordu.

Pakistanın tepkisi geldiğinde, CENTO'nun Karaçideki Genel Kurmay Başkanları toplantısına katılmak üzere harekete hazırlanan yunaya müttefikimizin bizce boş görünen endişelerini izaleye çalışmak görevi de verildi. Erkin ise burada, Pakistan Büyük Elçisine, başı bu kadar sıkışık Hindistanın nasıl olupta verilen dağ silâhlarını Keşmirde kullanabileceğinin düşünüldüğünü sordu. Ama biraz alaturka Pakistanlılar ısrar ettiler. Tıpkı Nehrunun vaktiyle bir belirli noktaya baştankara saplanmış olduğu gibi pakistanlılar da ufuklarını genişletemiyorlar ve dişi ağrıyan adamın diş ağrısını dünyanın en korkunç hastalığı sanması tarzında bir dar görüşle Keşmiri her şeyin üstünde tutuyorlar-

Orgeneral Cevdet Sunay
İnadı kıramadı

Türkiye, ittifak anlayışının icabı, bütün arzusuna rağmen Hindistana silah veremeyeceğini üzülerek açıkladı.

İş bilirlik

Beton kaktüsler

Uzun müddetten beri İstanbulun en güzel sahil yolundan geçenler. Boğaza bakan geniş ve çirkin bir yapı iskeletinde in-cinin top oynadığını göçmektedirler. İstanbullular bu taçtan yapılı meyvanın olgunlaşmasını daha pek uzun zaman bekleyeceklerdir. Meyva, bir ahlat armudunu imrendirecek yavaşlıkla olgunlaşmakta ısrar etmektedir. İstanbulun bu en güzel sahilinde, en güzel yolunun kenarında olgunlaşması beklenen taş meyva, Emekli Sandığının inşasını üzerine aldığı Tarabya Otelidir.

Bir başka taş bitki, Ankaralıların meraklı nazarları arasında yeşermeğe çalışmaktadır. Başkentin Kavaklıdereye çıkan meşhur asfaltının bir köşesinde hergün biraz daha olgunlaşabilmek için adeta betonlar kendi kendilerini zorlamaktadır. Bu tohuma kaçmış lahana misali bina da Başkentin medarı iftiharı, Ankara Otelinin tamamlanmamış halidir.

İzmirde, Eskişehirde ve gene İstanbulda betonları dahi sıkıntıya sokan böyle birkaç inşaata daha rastlamak mümkündür. İzmirlilerin bitişini büyük bir özlemle bekledikleri İzmir Oteli, Eskişehirlilerin önünden geçerken «Şu bitse de, ne olacak görsek» dedikleri Otogarı, senelerdir İstanbullu bir kısım halkın altından geçtikleri Hilton otelinin ilâve inşaatı ve gene Ankaralıların Hürriyet Meydanında _ Kızılay meydanı - bakmadan geçemedikleri gökdelen bunlardan birer örnektir.

Bu iri beton kaktüslerin herbirinin, birer küçük hikâyesi mevcuttur. Beherinin müşterek tarafı başlandığı ve taahhüt eden müteahhit firma tarafından bitirilmesi gereken tarihlerde tamamlanabilme imkânına sahip olamamasıdır. Hemen hepsi için sebep tektir. İnşaatlar ihtilâli müteakip yapılan ihbarlar dolayısıyla bir takım hesap ve kitap-

Ayıldılar!

Meşbur Bizim Radyoda methedilenler, türk milletine "örnek yazar", "örmek gazete", "örnek dergi", "örnek aydın", "örnek lider" diye gösterilenler bu methiyeler gazete sütunlarına geçince ayıldılar. Şimdi bunlardan birinin, Bizim Radyoya arizasını dinleyiniz:

"Eğer bu radyoyu idare edenler (...) telkinlerinin türk halkı üstünde ve kendi savundukları fikirler ve sistemler lehine hayırlı tesirler yapmakta olduklarını sanıyorlarsa, temin edelim ki çok aldanıyorlar. Çünkü bu çocukca telkinler, evvelâ türk halkının ve bu halkın, hattâ telkine en müsait sayılan sınıflarının da psikolojik yapılarına, manevi şahsiyetlerine aykırı düşmektedir. (...) neşriyat hem yersiz, hem de zararlıdır. Hattâ bu gibi garip yayınların, bizzat propaganda denilen işin tekniği ile de çalıştığını ve (...) bu garip çalışmaları ile propaganda yerine ancak bir takım bocalamalar içinde yüzdüğünü bilinmelidir. Yaptıklarının kendilerine bir faydaları olmadığı gibi güya tuttukları şahıslar ve dergiler için de lüzumsuz, yersiz ve zararlı bir gayret olduğunu bilmeleri icap eder..."

Türkiyeden gönderilen bu işaret üzerine Bizim Radyonun bugünlerde "yayın taktiği" ni değiştirmesi sürpriz olmayacaktır. Ama bu işareti gönderen kuzey ikliminin sevgilisinin unuttuğu iki husus vardır. Birincisi, metihler radyonun anatomisi hu sütunlarda teşrih olunduktan sonra zarar vermeye başlamıştır. Zira Bizim Radyonun, öyle sanıldığı kadar saf ellerde bulunmadığını bilmek için dâhi olmaya lüzum yoktur. Bizim Radyo sadece tahrik organı değildir, aynı zamanda yol da göstermekte ve daha önemlisi cesaret vermektedir. O methedilen sevgililer, hep birer örnektir. "Bakınız" denilmektedir, "bizim, aranızda kimlerimiz var!" Ama, şimdi bunlar açığa vuruluverince, türk toplumundan hak ettikleri notu almışlardır. Endişenin kaynağı budur. İtibarsızlık, iç kuvvetlerin tesirini sıfıra indirmiştir.

İkincisi, Bizim Radyonun yeni "yayın taktiği" de gene bu sütunlarda, teşrih masasına yatırılacaktır. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Adamlar, ellerinden gelen marifeti yapacaklar ve biz türkler, armut devşireceğiz! Bu, hayaldir. Yeni taktik ne, olursa olsun, ona paralel Türkiyede gelişen davranışlar hiç kimsenin gözünden kaçmayacaktır. Komünist için ideal düşman, kafatascıdır. Karşısına kafatascı çıktı mı, komünist bayram eder. Zira kafatasçının itibarsızlığı komünisti otomatik olarak sevimli yapacaktır. Düşünmek lazımdır, karşısında bir Peyami Sefa, bir Gökhan Evliyaoğlu bulunan cereyan... Aman yarabbi, sadece bu isimler o cereyanı çok aydın nezdinde sempatik kılmaz mı? Zaten bu yüzden değil midir ki Türkiyede komünizme hizmet babında heykeli dikilecek adam Nazım Hikmet değil, kafatascının ta kendisidir?.

Şimdi, kuzey ikliminin sevgilileri feryat ediyorlar: Aman bizi methetmeyin, bir çuval inciri berbat ediyordunuz!

Ama, hiç ümide kapılmasınlar, yakalarını bırakmak, Türkiyede en solun solu dejenere etmesine müsaade etmek niyetinde değiliz. Kafatascıyla komünist bu memleketin sağlam kuvvetleri nazarında ayni sepetin meyvaları olarak hüküm giyeceklerdir.

Zaten, o kampta patlak veren telâş da bu yüzden değil midir?

ların sayfaları içine dürülmüş, Teftiş Heyetleri yükselen binaların üzerine şahmerdanlar gibi inmiştir. M.B.K. idaresi sırasında bu konuda girişilen geniş faaliyet, inşaatların en az birbuçuk yıl gerilemesine sebep teşkil etmiştir.

Hiltonun dramı

Bitirilmesinde hakikaten İstanbulun turistik meseleleri bakımından büyük çapta fayda sağlanacağı muhakkak olan Hiltonun ilave inşaatı betonların dramini mükemmelen gözler önüne sermektedir.

Eskişehirdeki gıdım gıdım ilerliyen yapının durumuna gelince, diğerlerinden farklı değildir.

Eskişehir Otogarının, 1959 yılı Mayıs aylarında ihalesi yapılmış, inşaatına hemen başlanmıştır. 1959 yılını takiben inşaat adeta durmuştur. İhale edildiğinde 1961 yılı sonunda biteceği hesaplanan Otogarın şimdi tamamlanması için tam bir yıllık bir zamana daha ihtiyaç vardır. O sıralarda 3 milyon 500 bin liraya ihale edilen Otogarın şimdiki halde masrafı 12 milyon 900 bin liraya baliğ olmuştur. Son ihaleler bu yapının 15 milyon 385 bin TL. na mal olacağını göstermektedir.

Daha eğlencelisi

Beton kaktüslerin yeşerme yarışında en eğlenceli safhayı Başkentteki Ankara Otelinin inşaatı geçirmiştir.

Ankara Oteli 1959 yılının Mayıs ayında ihale edilmiştir. Otelin müteahhitliğini Emekli Sandığı bir alman firması olan Dyckerhoff vud Wilmann ile ortak üzerine almıştır. Otelin kontrol mühendisliği de bir İsviçre firmasına verilmiştir. Societe General Pour L'Industrie firması bu iş için 600 bin İsviçre frangı, iç masrafları için de 200 bin TL. talep etmiştir. Otelin inşa fiatı 8 milyon 500 bin lira olarak tahmin edilmiştir. Otelin bitim tarihi ise 1962 yılının Ekim ayı bası olarak hesaplanmıştır. Ancak 1960 yılından bu yana otelin yapılması durmuş, hele bu arada alman firma işi bırakıp gidince iş adamakıllı karışmıştır. Emekli Sandığıyla İsviçre firması arasındaki ihtilaf da aynı tarihlere raslar. Firma, geçen zaman arasındaki para kurunun değişmesi dolayısıyla iç hizmetlerde kullanacağı paranın artırılmasını istedi. Emekli Sandığı buna itiraz etti. Esasen bir ara verilen 200 bin lira 500 bine çıkarılmıştı. Müzakereler iki müessesenin arasını açtıkça açtı. Bundan birbuçuk yıl evvel Resmi Gazetede Ankara Otelinin inşaatının 42 milyon liraya mal olacağı yayınlanınca ihtilaf adamakıllı büyüdü. Firma bu defa ilk hesaplara nazaran aldığı kontrol ücretinin arttırılmasını istedi. İş nihayet hukuki bir mesele halini aldı. Hakem kurullarına müracaat edildi. Şu sıralarda İsviçre firmasının mukavelesi feshedilmiştir. Otelin inşaatını Emekli Sandığı - kontrolu dahil - üzerine almıştır. Firma anlaşmazlığın teknik bir ihtilaf olduğunu söylemektedir. Firmanın mümessili Mimar Şazi Sirel, Emekli Sandığının hem müteahhitliğini hem de otelin kontrolünü nasıl yapacağını kestiremediğini söylemektedir. Teknik elemana göre, kontrol işi mal sahibini, müteahhide karşı korumak demektir. Davacı ve Kadının aynı olduğu mahkemede işin içinden ne şekilde çıkılacağı bilinmemektedir.

Hilton tevsii inşaatının yarım kalan hali
Alameriken sürat!

Hiltonun ilâve inşaatı 1959 yılının Eylül ayında ihale edildi. İlave inşaat o zamanki hesaplara göre yuvarlak hesap 6 - 7 milyon liraya çıkacaktı. İnşaatın bitirilmesi için müteahhit firma 1962 yılının 3. ayının başlarını taahhüt etti ve bu zaman zarfında Hiltonun ilâve inşaatının tamamlanması karara bağlandı.

Şu sıralarda bu inşaatın durumu hiç iç açıcı değildir. Evvelâ, bitirilmesi için daha bir iki sene gerekmektedir. Yeni yapılan mukaveleler ve ihaleler sonucunda Hilton oteli ilave inşaatının 1964 yılının 3. ayı nihayetinde teslim edileceği belirtilmiştir. Gene yeniden ele alınan hesaplar sonucunda yapıya sarfedilecek miktar 26 milyon 880 bin lira olarak tesbit edilmiştir. Şimdilik sarfedilen ise 14 milyon 500 bin liradır. Tabiatıyla beton kaktüsün gün geçtikçe masrafı artmaktadır.

Daha başkaları.

Gene İstanbulda bu çeşit hikâyesi olan başka bir beton yığın, şu sıralar da adeta parmak parmak yükselmeğe çalışmaktadır. Tarabyadaki turistik otel 302 odalı lüks bir otel olacaktır. Gel gör ki, 1957 yılının Ekim ayında ihalesi yapılan otel hâlâ bir iskelettir. Oysa ilk ihalesi yapıldığında otelin 1961 yılı sonunda tamamlanacağı hesaplanmıştı. Bu gün yapılan tahminler ve bu tahminlere göre ilerliyen inşaat 1964 yılının Haziran ayı sonlarında bitecektir.

Tarabya otelinin ilk ihaleye çıktığından bu yana maliyeti bir hayli artmış, birkaç misline çıkmıştır.

Yeni yapılan hesaplar otelin 45 milyon 900 bin liraya mal olacağını göstermektedir. Şimdiye kadar - inşaata başlama tarihi 1958 yılının son ayıdır, böylece 4 yıl olmaktadır - 25 milyon 600 bin lira sarf edilmiştir.

Kurt masalı burada bitmemektedir. İzmirde Emekli Sandığının yaptırmakta olduğu İzmir Oteli benzerleriyle yarış halindedir. 1957 yılının Temmuz ayında bu otel ihale edilmiştir. İlk ihalesi 9 milyon lira civarındadır. Bu ihaleye göre bitirilme tarihi de 1961 yılının sonu, yani 31 Aralık olacaktı. Ancak evdeki hesap doğru çıkmamıştır. İzmir Otelinin inşaatı 1960 yılında birdenbire durmuş, Teftiş Heyetleri meselenin üzerine büyük bir ciddiyetle eğilmişler ve inşaata ancak bir buçuk yıl sonra yeniden başlanabilmiştir.

Bugün İzmir otelinin yeni ihalelerle bitirilmesine çalışılmaktadır. Yeni hesaplar beton kaktüsün 1963 yılı son ayının son günü teslim edilebileceği şeklindedir.

İstanbulda Tarabya oteli inşaatı
Kazık kaktı

İşin bu yönünün yanında bir başka cephesi de pek eğlencelidir. Otelin 8 milyon 500 bin liralık inşa masrafı, son ihalelere ve hesaplara göre 43 milyon 850 bin liraya yükselmiştir. Şimdiye kadar sarfedilen miktar 21 milyon 500 bin liradır. Ancak Otelin bitiminde masrafının ne olacağını şimdilik sadece rüfailer bilmektedir.

Ankara Oteli inşaatı
Adam kaçırtan

Zira bundan birkaç ay evvel Devlet Planlama Teşkilâtının bir yayınında otelin 55 milyon liraya mal olacağı belirtildi. O sıralarda Plânlama Teşkilatı uzmanlarından birisi bu konuyu öğrenmek üzere Emekli Sandığının inşaat işleriyle ilgili Genel Müdür Muavinine telefon etti. Muavin de inşaata telefon ederek masrafın ne kadar olacağını sordurdu. İlgili «bir dakika» müsaade istedi ve inşaatta görevli mühendis Adnan Unarana miktarı sordu. Mühendis:

«— Bundan sonra 55 milyon daha sarfederiz» diye cevap verdi. Bütün bunlar telefonla yapıldı. Üstelik «65 milyon» rakamı verildiğinde otel için 20 milyon sarfedilmiş bulunuyordu.

Hesabın Plânlama Teşkilâtına nasıl bu şekilde intikal ettiği meçhuldür. Ya telefonda bir yanlış anlama olmuş veya söylenilen anlaşılmamak istenmiştir!

Sebepler ve neticeler...

Bütün bu komedinin devamını birkaç, ama esaslı olarak bir sebebe dayandırmak gerekmektedir. İhtilali müteakip Kurulan Teftiş Heyetleri, inşaatların devamını uzunca bir saman rahat çalışabilmek için durdurmuşlardır. Geçen zaman zarfında ne yeni bir ihaleye girilebilmiş - zira inşaatların birçok kısmı parçalar halinde ihale edilmektedir - ne de ihale edilenler tamamlanabilmiştir. Hal böyle olunca yabancı firmalar taahhüt ettikleri miktarın, para kurlarının değişmesi, fiat artışları dolayısıyla fazlalaşmasını istemişlerdir. Emekli Sandığı buna yanaşmamış, daha doğrusu yanaşamamıştır. Bu yüzden mesela MEFRA adında bir alman firması - Tarabya oteliyle ilgilidir - herşeyden vazgeçerek taahhüdünü bozmuş ve memleketine dönmüştür.

Teni ihalelere ancak son birkaç ay içinde başlanabilmiştir. İnşaatlara da bu yıl sonu hız verilebilecektir. Ancak bütün bunlar, Sandığın milyonlarca lira ziyanına sebep teşkil etmiştir. Üstelik, ortada henüz elle tutulacak bir tek şey de yoktur!.

BİR VESİKAMIZ VAR

Biz ihtilâli niçin yaptık?

Bir Eski İhtilâlci

Bazan dönüp te geçmişe baktığım zaman, hayatımın bilhassa son ikibuçuk yılı ikibuçuk asır kadar uzun görünür. Memleketin maruz kaldığı sosyal âfetler içinde olup bitenleri, kazanıldın ve kaybedilenleri düşünürüm. Vatan toprakları sık sık kara bulutlarla örtüldü, korkulu günler yaşanıldı. Bugün hamdolsun, Türkiyemizin daha demokratik esâslarla kuruluşunun çabası içinde, geleceğe daha ümitli ve daha rahat bakabiliyoruz.

Kalbinde bütün ömrünce bu milletin bir hizmetkârı olmaktan başka bir şey yaşatmamış, ihtilâli, vadedilen fikriyatına inanarak desteklemiş ve sonunda bu fikriyattan inhiraf edilince bunun ıstırabını ta yüreğinde duymuş binlerce insandan biri olarak bu satırları yazıyorum.. Bir iddiam olmadığı için isminin açıklanmasına lüzum yok. Beni, (benim gibi olan binlerce vatan evladından biri olarak kabul edin. Bizler, konuşmayanlarız. Memlekete hizmet ederken fert lerin başına çok şeyler gelir. Kimi çok şey kazanır, kimi de çok -şey kaybeder. Mühim olan topyekûn ulaşılan neticedir. Biz de ulaşılan neti ceyi şahsi bilançoların dışında mütalâa ediyor ve bu çorbada bir kaşık tuzu olmanın verdiği zevki yeter bir karşılık kabul ederek iç huzurumuzu buluyoruz. Geçmişin dedikodusunu yapmanın, taksim edilen menfaatları tanışmanın, memleket çapında bir faydası olacağına inanmıyorum. Memleketin, bugün içinde bulunduğu şartlarda, herkesin kendi indî ölçülerini kullanarak hak mücadelesine girişmesini pek vatanperverane bir hareket olarak kabul edemiyorum. Zamanla bütün hakikatlar ortaya çıkacak ve kader, herkesi layık olduğu yere koyacak, haksız kazançlar ve kayıplar hayat denilen bu ilâhi yolculukta geçmişi tamir edecek şekilde ayarlanacaktır.

Son ikibuçuk yıl içinde memlekette olanların şahıslar seviyesinde tartışılmasından daha mühim olan husus bunların memleket çapında tahlillerini yapmak, sebeplerini bulmak, bunlardan dersler çıkarmak

Harbiyeliler ve sancak

Onlara öyle dememişlerdi..

milleti uyarmak ve vattan semalarının tekrar kara bulutlarla örtülmesini önlemektir. Geçmiş hadiseleri yalnız kendi kahramanlıklarımızı anlatmak için ele almak, hikâyeler uydurmak, tamamen aksi yolda iken netice başka türlü olunca hadiseleri tahrif ederek «Bu neticeyi ben işte böyle sağladım» diye herkesi kandırmaya çalışmak, "Filan kazandı, ben kaybettim» diye menfi cereyanlara alet olmak kimseyi olduğundan başka bir şey yapmayacak, hattâ bu gibi kimseler bugünki seviyelerini dahi muhafaza edemeyeceklerdir.

Ben, bir noktayı açıklamak istiyorum.

Bir 27 Mayıs hareketi olmuştur. Bunun hakkında her yerde, her seviyede değişik mütalâalar söyleniyor : «27 Mayıs hedefine ulaşmamıştır", "27 Mayısın gayesi tahakkuk etmemiştir", "27 Mayıs iyi plânlanmış, fakat arkası düşünülmemiştir", "27 Mayısın fikriyatı olmadığı için sonu iyi gelmemiştir" gibi.. Olanlar ve söylenenlerle 27 Mayıs bir çorbaya dönmüştür.

27 Mayısın, onun basit tatbikçileri olan bizim gibiler tarafından değil, ehlince, ilim ve tarih açısından vukufla tahlil edilmesi gerektiğine bütün kalbimle inanıyorum. 27 Mayısı hazırlayan sebepler, iktisadi midir, sosyal mıdır, her ikisi birden midir, sebeplerin kökleri 5-10 yıl içinde mi yoksa daha gerilerde midir, gerek sivil ve gerekse asker aydınlarımızda demokratik nizama uygun kültür ve terbiye kifayetsizliği mi vardır gibi birçok sualler iyi etüd edilmeli ve bunlardan gelecek için millî dersler çıkarılmalıdır. Ama 27 Mayısın bir fikriyatı olmadığını iddianın ne gerçekle ve ne de insafla en ufak alakası mevcuttur. 27 Mayıs bir fikriyata sahip olarak gerçekleştirilmiştir.

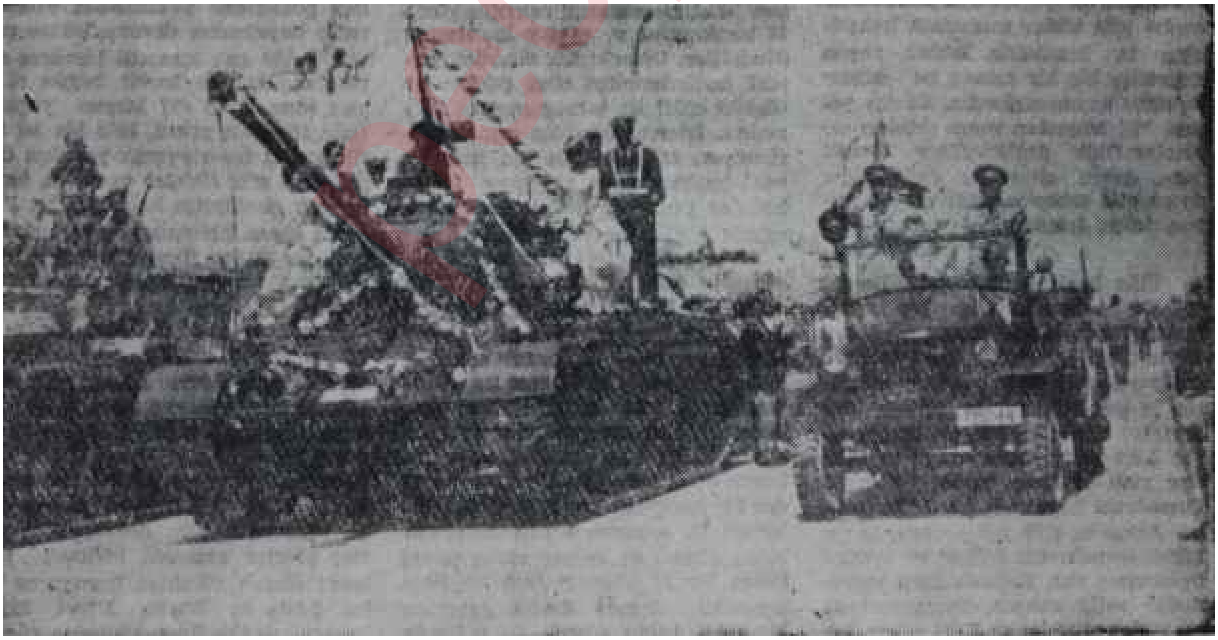
Zaten ailesi nasıl düşünülebilir ki? Bir ihtilale iştirak edeceksiniz, fakat «Peki, sonra ne olacak» sualini sormayacaksın»! Bunu düşünenler Türk Silâhlı Kuvvetlerini ve onların mensuplarını hiç tanımayanlardır. Bu sual ihtilâlden bahsedildiği ilk dakikada sorulmuş ve cevabı Türk Silâhlı Kuvvetleri tarafından mak-

bul görüldüğü içindir ki Ordu harekete geçmiştir.

Olanlar basittir. Memlekette demokratik düzen bir çıkmaza saplanmış ve millet bir kardeş kavgasına doğru sürüklenirken, Türk Silâhlı Kuvvetlerinin müdahalesi sivil ve asker her vicdanda bir vazife olarak tecelli etmiştir. Hareketi planlayanlar, yahut günü gelen harekete sahip çıkanlar "3 ay sonra seçime gitmek, kan dökmemek, diktatör ve kahraman yaratmamak, isimleri gizli tutmak, hareketi Orduya ve millete maletmek..." gibi vaadler ve fikirlerle askeri kuvvetleri, ilk saatte Radyonun bu fikirleri resmen ilanı ile de diğer kuvvetleri ve milletin çoğunluğunu kendi saflarına almaya muvaffak olmuşlardır. 27 Mayısın fikriyatı var idi. 27 Mayısın fikriyatı, işte bu idi. Bu, ilk gün ihtilalin Başının da radyoda açıkladığı gibi 3 ay, içinde seçimdi. Esasen bunların dışında bir fikriyata da lüzum yoktu. Millet ve Ordu bu fikriyatı tasvip etmiş ve desteklemiştir. "Çağdaş uygarlık düzeyine kavuşmak", "Memleketin bin yıllık istikbalini sağlamak", "Politikacıların yapamayacakları köklü reformları başarmak" hep iktidara oturanların orayı pek sevdikten sonra icat ettikleri formüllerdir. Biz bunların hiç birini duymamıştık bile... Ömrü çocukluğundan beri mesleğinde geçmiş, verilen sözü en az edilen yeminler veya yazılı taahhütler kadar mukaddes kabul eden askerler ve askerleri de

İstanbul da 27 Mayısı anma töreni
Kendilerini millete asıl adayanlar

27 Mayıstan sonra İstanbul sokaklarında tanklar
Sisteme değil, zalime toplarını çevirdiler

böyle tanıyan millet öyle bir durumda başka türlü konuşulup sonunda başka emeller peşinde koşulacağını, bunların bir kısmının senelerdenberi böyle bir fırsatı beklediklerini nereden ve nasıl bileceklerdi? Akla «Her ihtilâl sonunda iktidara sahip olanlar hep aynı şeyi yapmışlardır. Bunu görmek icabederdi, neye düşünülmedi?'' gibi bir sual gelebilir ve doğrudur. Bunun cevabını, ihtilâllerden evvelki atmosferde aramak lâzımdır. Hep böyle olduğuna göre bu kanışı da tabii görmek gerekir. Bu kanışta, ayrıca, sivil ve asker aydınlarımızın rejim mevzuunda aldıkları terbiye ve kültürün de rolü büyük olmuştur.

Memleket çapında bir harekette muvaffak olabilmek için iki yol vardır :

1. Hareket fikren millet tarafından benimsenmiştir ve ilânı ile tasvib görür ve muvaffak olur.

2. Hareket millete zorla kabul ettirilir. Bunun için bir kuvvete ihtiyaç vardır. Bu kuvvet de ya körükörüne itaat terbiyesi almıştır veya hareketin fikriyatını kabul etmiş insanlardır.

27 Mayıs hareketi 1 nci madde ile muvaffak olmuş, sevilen ve en kıdemli bir askere itaat terbiyesi ile perçinlenmiştir. Şimdi ise herkes, 27 Mayısı kendi kafasındaki fikirlere ve gönlündeki emellere göre kıymetlendirmekte, büyük lâflar etmekte dir. "27 Mayısın fikriyatı yoktu" veya «Sonradan ne yapılacağı planlanmamıştı» gibi sözler sarfetmek haksızlığın ta kendisidir. İhtilâl yapan kuvvetler hiç bir zaman bu düşüncesizliğe sapmamışlardır. Bunun yerine, "27 Mayıstan sonra iktidarı de alanlar fikir değiştirdiler» demek daha doğru olur. Bu değişikliğin de ne gibi sebepler tahtında olduğunun izahı, kendilerine düşer.

Bütün bunları bir tarafa iterek, bir de tamamen ayrı bir tartışmanın yapılmasını lüzumlu görürüm. Söylenildiği gibi 3 ay içinde seçime gidilseydi ne olurdu? Şimdi anlıyoruz ki çok kötü ol/urdu. Neden, bilir misiniz? Biraz düşünelim: 27 Mayıstan 3 ay sonra seçim olmuş ve iktidar yine sivillere teslim edilmiş. Demokrasi hayatında acemi bir millet Asker ve sivil münevverlerde gereken demokratik kültür ve terbiye noksanları var. Rejimle ilgili tartışmalar sathi kalıyor. Demokrasi ile bir millet yürüyemez fikri salgın halinde. Bir çok akıllı ve kültürlü geçinenler bile kitle veya şahıs diktasını lüzumlu görüyorlar. Demokrasi ile halli mümkün görülmeyen

27 Mayısı kutlama töreninde gençler
Her şey Demokrasi için...

memleket meselelerini askerler yüzüstü bırakmışlar ve çekilip kışlalarına dönmüşler. Demokratik nizamın normal hadiselerinden olan çekişmeler bizdeki şekli ile tekrar ayyuka çıkmakta. İşler arzu edilen şekilde yürümüyor. Milletçe bire bin' katarak nakletmekten zevk aldığımız dedikodular gene her toplulukta ve her ağızda günlük mevzular olmuş.

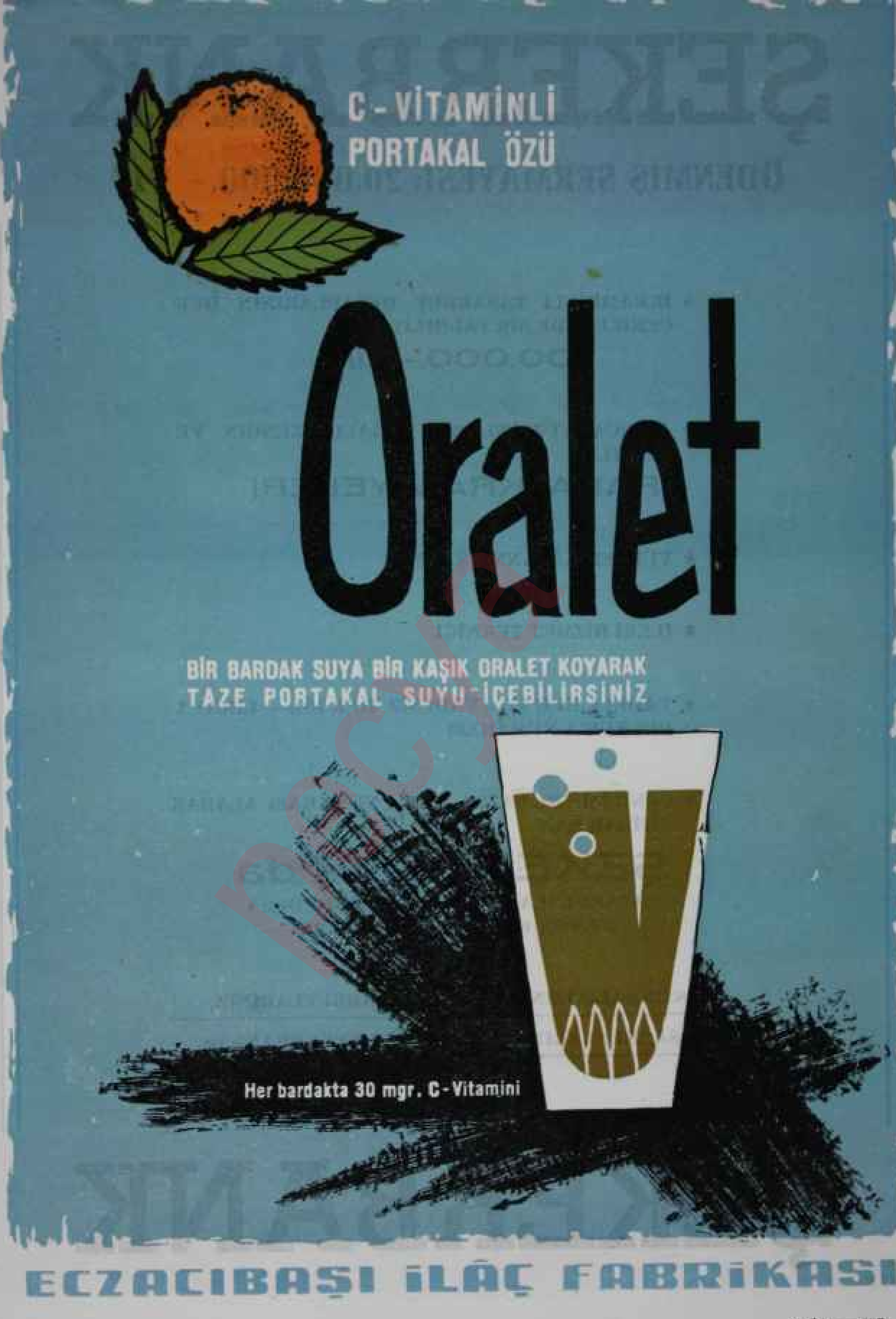
Böyle bir durumda en makul düşünenler dahi Silâhlı Kuvvetleri, memleket meselelerini radikal çarelerle halletmeden, bunları tekrar "acemi ve ehliyetsiz politikacılar"ın eline bırakarak gitmekten suçlu tutacaklardı. «Gidilir mi kardeşim hazır iktidarı almışken, kuvvet de elinde, hallet bu meseleleri, bu memlekete odun lâzımdır» diye her kafadan bir ses çıkacaktı. Silâhlı Kuvvetler de bu ayrılışın hatalı olduğunu kabul edecek ve tekrar yavaş yavaş ikinci bir 27 Mayısın hazırlığı başlayacaktı. Askeri darbe dalgaları biribirini takip edecek ve neticede memleket bir iç harbe kadar gidecekti. Geçen birbuçuk yıllık askeri idare devri, askerî idarenin mahzurlarını millete ve Silâhlı Kuvvetlere göstermek bakımından demokratik hayatımızın devamı lehine pahalı, fakat çok kıymetli bir ders olmuştur. Her ne kadar bugün dahi bazı kimselerde «27 Mayısı yapanların fikriyatı yoktu, hele biz bu işi fikriyatını hazırlayarak yapalım da, sen gör» gibi fikirler varsa da, bunlar çok ekalliyette kalmaktadır. Bunu da geçen birbuçuk yük ve bizi, üstelik biz Silâhlı Kuvvetler adına idare etmeğe kalkışmış olanlara borçluyuz.

Tamamen kaderin sevki ile millet en büyük dersi almış ve yeni düzenine girmiştir. Artık, aklıselim sahiplerinin maceracı heveslerle oydurma rejimler peşinde koşmaktan vazgeçmesi ve «Bu nizam içinde nasıl rahat yaşar ve yükseliriz» sualinin cevabını düşünmeye başlamısı bu yüzdendir. Bir denemeyi yapmış olanlar arasında bulunan bir insan olarak yürekten inanıyoruz ki bu yolda da Büyük Millet Meclisimize, Silâhlı Kuvvetlerimize, Gençliğimize, Basınımıza, aydınlarımıza ve fikir adamlarımıza dünyanın en büyük, ama en de şerefli görevi düşmektedir.

HER ÇEKİLİŞTE...
TÜRKİYE
KREDİ BANKASI
APARTMAN DAİRELERİ VE ZENGİN
PARA İKRAMİYELERİ
TÜRKİYE
KREDİ BANKASI

(Basın. A - 2548) — 606

C-VİTAMİNLİ
PORTAKAL ÖZÜ
Oralet
BİR BARDAK SUYA BİR KAŞIK ORALET KOYARAK
TAZE PORTAKAL SUYU İÇEBİLİRSİNİZ
Her bardakta 30 mgr. C-Vitamini
ECZACIBAŞI İLÂÇ FABRİKASI

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Küba

Yılan hikâyesi

(Kapaktaki Tahterevalli)

Geçtiğimiz hafta içinde Küba ile ilgili haberlerin ağırlık merkezi, bu mesele ortaya çıktığından beri ilk defa olarak Havana oldu. Önce Washington'da, sonra Moskovada, Beyaz Sarayla Kremlin arasında konuşulan Küba olayı bir ara New York'taki Birleşmiş Milletler binasına da uğradıktan sonra nihayet Kübanın başkenti Havanaya geldi.

Havana görüşmelerinin konusu, daha önce Krutçefle Kennedy arasın da varılan anlaşmanın esasları dahilinde Kübadaki nükleer füze üslerinin kaldırılıp kaldırılmadığının hangi yolla, kontrol edileceği idi. Kontrolün tarafsız bir organ tarafından yapılması gerektiğinde Birleşik Amerika ile Sovyet Rusya kolayca anlaftı. Fakat Castro kendi topraklarında yapılacak böyle bir kontrolü "haysiyet kırıcı" buluyordu. Gerçi Amerikan uçakları tarafından yapılan kontrollerle Kübadaki üslerin sökülmekte olduğu anlaşılmıştı. Ama mesele bununla bitmiyordu. Sökülen üslerin Küba dışına çıkarıldığı tesbit edilmeliydi.

Bu görüşmeleri yapanlar Sovyet Başbakan Yardımcısı Anastas Mikoyan ile Küba Başbakanı Fidel Castro idi. Bu, ilk bakışta iki taraf arasında istişari mahiyette bir toplantı gibi görünüyorduysa da, aslında Sovyetlerin, Kübadaki nükleer roketlerin kaldırılması konusunda Krutçefin öne sürdüğü kontrol programını Castro'ya kabul ettirmeğe çalışmasından başka bir şey değildi. Bu iş için Sovyetlerin ikna gücü ve pazarlıkçılığı ile şöhret yapan Mikoyanı seçmiş olmaları meseleye verdikleri önemi ifade ediyordu. Bu arada işin Sovyetler tarafından ciddi tutulduğunu gösterecek bir başka olay daha cereyan etti. Mikoyan, 64 yaşındaki karısının Moskovada öldüğü haberini aldı, fakat buna rağmen görüşmeleri keserek geri dönmeyeceğini bildirdi.

Küba başkentinde bu görüşmelerin mahiyeti hakkında hiç bir resmî açıklama yapılmadı. Fakat bunun Sovyet üslerinin tasfiyesinin kontrolü ile ilgili olduğuna hiç şüphe yoktur.

Çözüm yolu

Bir yandan bu görüşmeler devam ederken öte yandan da Kübalılar bir taarruza karşı süratle hazırlanmaktadır. Sivil Savunma hazırlıkları yürütülürken, istihsal ve dağıtım merkezlerinin etrafı da özel muhafız birlikleri ile çevrilmektedir. Havana radyosu sistemli olarak vatanperverlik duygularını harekete getirici yayın yapmaktadır.

Birleşmiş Milletler -Genel Sekreter Yardımcısı U Thant geçen hafta yaptığı konuşmasında Küba krizinin bütün taraflar için tatmin edici şekilde halledileceğinden emin olduğunu bildirdi. Bunun ne zaman olacağını söylemedi, fakat taraflar bir anlaşmaya vardıkları zaman bu anlaşmayı tasvip etmek üzere Güvenlik Konseyini toplantıya çağıracağını ekledi. U Thant'ın bu konuşmasından önce Milletlerarası Kızıl Haç teşkilâtı Kübaya giden Sovyet gemilerinin silâh taşıyıp taşımadıklarının kontrolü konusunda hizmete hazır olduğunu bildirmişti. Zaten bu konuda - Kübaya gelen gemilerin milletlerarası bir organ tarafından kontrolü konusunda - büyük bir ihtilâf yoktur. Küba da kendi kara suları dışında yapılacak bir kontrole itiraz etmeyeceğini U Thant'a bildirmiştir.

Asıl meseleyi teşkil eden Kübadaki üslerin kontrolü konusunda müsbet istikamette önemli bir gelişme sağlanamamıştır. Amerikanın bu konuda fedakârlık yapmayacağı muhakkak gibidir. Bütün mesele Sovyet Rusyanın Castro'yu ikna kaabiliyetine kalmıştır. Zira bu arada Amerika içinde de ilgi çekici gelişmeler olmuştur. Bir müddet fince Cumhuriyetçi senatörlerden ikisi Başkan Kennedy'den füze üsleri geri çekildiği takdirde Kübayı istilâ etmeyeceğine dair verdiği sözü geri almasını istemiştir. Bu talebin sadece iki Cumhuriyetçiye ait olduğunu farzetmek çok hatalıdır. Kübanın milletlerarası kontrolü önleyici davranışları Amerikadaki istilâ taraftarlarını teşvik edecek ve belki de Kennedy nin vahim bir hata işleyerek bu yola girmesine sebep olacaktır. Mamafih, olayların bu istikamette gelişmesi için fazla sebep olmadığı söylenebilir.

Önümüzdeki günlerde, Küba, meselesinin milletlerarası politika arşivlerine mi intikal edeceği, yoksa dünya sulhunü tehdit eden bir çıban başı olarak tekrar mı alevleneceği bel 1l olacaktır.

A. B. D.

Seçimler

Geçen hafta içinde bir gün Beyaz Sarayda, önde gelen Cumhuriyetçi mebuslardan Leslie Arends, Küba buhranı ile ilgili bir toplantıdan çıkarken bir dostuna şunları söyledi :

"— Bir ay önceki tahminimi hatırlıyorsun değil mi? Küba işi dolayısıyla ayağımızın altından halıyı çekeceğini söylemiştim. İşte yapıyor"

Leslie Arends'in bahsettiği Kennedy idi. Başkanın Küba konusunda aldı-

Talihsiz R. Nixon seçim öncesinde

Şans bir kere dönünce...

ğı kararın kendi seçim şansına dokunan tarafıyla ilgiliydi. Bu endişesinde ne kadar haklı olduğu haftanın sonuna doğru herkes tarafından anlaşıldı.

6 Kasım günü 50 milyondan fazla amerikalı seçmen Senatodaki 39, Temsilciler Meclisindeki 435 sandalya ile 35 eyalet valiliği için sandık başına gitti.

Demokratların her üç bölümde de ekseriyeti muhafaza edecekleri ümid ediliyordu. Başkan Kennedy seçmenlerden, programını yürütebilmek için Kongreye mümkün olduğu kadar çok Demokrat göndermelerini istedi. Cumhuriyetçiler de her üç bölümde ilerlemeler kaydedeceklerini ilân ettiler. Fakat Temsilciler Meclisin de çoğunluğu teşkil edemiyeceklerini de kabul ettiler. Onu sağlayabilmeleri için bu ara seçiminde Demok ratlardan 4 sandalya fazla çıkarmaları gerekiyordu ki bu, güçtü-

Demokratlar, Eisenhower idaresi sırasındaki üç devre do dahil olmak üzere, son dört devrede Kongrede çoğunluğu ellerinde bulundurmuşlardır. Şu sırada da Senatoda 36'ya karşı 64, Temsilciler Meclisinde 174 e karşı 263, Eyalet valiliklerinde 16 ya karşı 34 gibi bir üstünlükleri var dır.

Seçime iştirak eden 53 aday için seçilip seçilmemek diye bir mesele söz konusu değildir. Karşılarında bir rakip bulunmayan bu talihli - daha doğrusu kuvvetli - adayların 2 tane si valiliklere, 1 tanesi Senatoya, 50 tanesi de Temsilciler Meclisine talip tir. Bunların bir tanesi Cumhuriyetçi, gerisi Demokrattır.

Zafer Kennedy'nin

Seçime iştirak edenler arasında Başkan Kennedy'nin kardeşi Robert Kennedy ile, Cumhuriyetçi Partinin geçen seçimdeki Başkan adayı Richard Nixon da bulunmaktadır. Robert Kennedy seçimi büyük farkla önde götürerek kazanmıştır. Richard Nixon ise aynı şekilde önemli bir farkla kaybetmiştir. Cumhuriyetçi Partinin bu kaybı ara seçimlerindeki bütün kayıplardan daha önemlidir.

Kaliforniyada Demokrat Partiden seçimlere iştirak eden Mr. Miller geçirdiği bir uçak kazası neticesi, seçim ler başladıktan sonra öldü. Mr Mille r'in seçimi kazandığı sonradan anlaşıldı. Böylece bir ara seçimi bitmeden yeni bir ana seçimi ihtiyacı ortaya çıktı.

Demokrat Partinin bu seçimleri Senatoda 14 e karşı 22 ile, Temsilciler Meclisinde 167 ye karşı 243 ile, valilikleri ise 13 e karşı 17 ile şimdilik önde götürdüğü anlaşılmıştır. Kat'i sonucun bu istikamette önemli bir değişme yaratmıyacağı söylenebilir

BİR ADAM TANITIYORUZ

John Kennedy

Demokratik fikirlerle prensiplerin oldukça geniş bir tatbikata kavuştuğu XX. yüzyıl aslında "sokaktaki adam"ın kendi kaderi üzerindeki hakimiyetini de büyük ölçüde kaybettiği bir devir olmuştur. Modern tekniğin ikiye ayrılmış bir dünyada idare edenlerin eline verdiği imkânlar her türlü tahminin üstündedir. Tarihin kaydettiği müstebitlerin hiçbirisi, bugünün demokrat liderleri kadar güçlü ve o ölçüde tehlikeli olamamışlardır. Bu bakımdan, Başkan Kennedy, dünya sakinleri adına intihar kararı verebilme inhisarına sahip iki kişiden birisi olarak, son olaylar dolayısıyla bir defa dahi dikkatleri üzerinde topladı.

John Kennedy politikaya girmesinde şaşırtıcı hiç bir taraf bulunmayan bir insandır. Çok zengin ve çok büyük bir ailenin çocuğudur. Aileden daha bir çok politikacı çıkmıştır. Kennedy iyi bir tahsil görmüştür. Bununla beraber Başkanlık seçiminde aday olarak gösterilmesi pek çok kimse için tam bir sürpriz teşkil etti. Zira Başkanlık için zaruri sayılan tecrübelerden hiç birisini geçirmemişti. Önemli bir eyaletin valisi değildi. Kabinede hiç yer almamıştı. Hiç bir milli mesele onun ismi ile anılmıyordu. 50 veya 60 yaşına gelmemişti. Nihayet, protestan değildi. 40 yaşlarında, fazla tecrübesi olmayan katolik bir senatördü.

Kennedy'nin adaylığı, Amerikanın milletlerarası mücadelede kayıplar vermekte olduğu kanaatinin yayılmaya başladığı devreye rastladı. Kennedy seçim kampanyasında bu mesele üzerinde önemle durdu. Amerikanın değişen dünya şartlarına ayak uydurması gerektiğini öne sürdü. Dünyanın çehresini değiştiren "On Barışçı İhtilal"den bahsetti. Az gelişmiş memleketlerin durumu bunlardan birisiydi. Amerikanın az gelişmiş memleketlerle münasebetlerinin yeniden ve realist bir şekilde düzenlenmesi gerektiğini söyledi. Bunlar milletlerarası münasebetlerde önemli değişmeler isteyen Amerikan seçmeni üzerinde çok etkili oldu.

Seçimi kazanan Kennedy, iki yıldır seçim kampanyasında söylediklerini yerine getirmek imkanına sahiptir. Az gelişmiş ülkelere, hangi siyasi rejim içinde yaşarlarsa yaşasınlar yardım yapmak kararında olduğunu açıklaması bu konuda önemli bir adımdır. Bununla beraber geçen yıl yapılan Küba çıkartması Amerikanın, gelişmemiş ülkelerle münasebetlerini akıllıca yürütmeye muvaffak olamadığını ortaya koymuştur.

Son Küba olayları dolayısı ile Kennedy'nin aldığı abluka kararı onun soğuk harpte inisiyatifi başkalarına bırakmak niyetinde olmadığını göstermektedir. Fakat bu, tehlikeleri faydalarından az olmayan bir yoldur.

Demokrat Partinin bu zaferi Kennedy" için büyük bir destek teşkil edecektir. Bununla beraber seçim neticelerin Kennedy'nin dış politikasında önemli değişmeler getireceğini zannetmek hatalı olacaktır.

H i n d i s t a n

Çıban başı

Küba hadisesinin hal yoluna girdiği son günlerde gözler Asyalım iki devi Hint ve Çin arasındaki çarpışmaya çevrildi. 2500 hintlinin ölümüne mal olan, henüz ilân edilmemiş bu harp, Hint Başbakanı Nehrunun ifadesiyle Hindistanın bağımsızlığa kavuştuğundan beri maruz kaldığı en büyük tehlikedir.

Nehru şimdiye kadar komünist Çinle sulh içinde bir arada yaşama prensibinin şampiyonluğunu yapmıştı. Ani Çin tecavüzü bu prensibin tatbikinin hiç de kolay olmadığını gösterdi. Nehru bunu Hint halkına karşı yaptığı bir konuşmada şu sözlerle itiraf etti :

«— Kendi yarattığımız suni bir dünyada yaşıyorduk. Birden bire bunun dışına itildik. Modern dünyanın realiteleri ile karşı karşıya gelmemiştik.»

Çine göre

Çin iki bölgede toprak talebinde bulunmaktadır. Birincisi Ladakh bölgesidir. Bu bölgede 15 bin mil karelik toprak talebinde bulunan Çin, 1957 den beri yaptığı savaşlarla bunun zaten 12 bin mil karesini el ne geçirmişti. Son tecavüzüyle de bölgedeki bütün ileri Hint hudut karakollarını zaptederek, aşağı yukarı, talep ettiği arazinin tamamını kontrol altına aldı. Çinin toprak talep ettiği ikinci bölge Mc. Mahon sınırında bulunmaktadır. Buradaki talepleri, Hindistan'a bağlı Kuzeydoğu Hudut İdaresinin hemen hemen tamamını içine almaktadır. Son tecavüzlerle burada da 33 bin mil karelik bir bölge çinlilerin eline geçmiştir.

Hindistanın durumu

Geçen hafta fevkalâde hal ilân edilen Hindistanda tam bir harp havası esmektedir. Bütün partiler, Komünist Parti dahil, hükümeti desteklemektedir. İşçiler daha fazla istihsalde bulunacaklarını ve grev yapmayacaklarını vadetmişlerdir. Kadınlar da mücevherlerini hükümete vermek üzere harekete geçmişlerdir. Nehru uzun yılların ihmalini böyle perakende tedbirlerle örtmeye çalışmaktadır. Bereket, Batılı dostlar Hindistanın yardımına koşmakta gecikmediler. Silâh yüklü Amerikan uçakları yardım talebinden beş gün sonra Kalkütaya indiler. Bunu İngilizlerinki takip etti. Ayrıca Kanada ve Fransa da yardm edeceklerini bildirdiler. Gelen silâhlar Hint askerlerinin bir eğitime tâbi tutulmadan kullanabilecekleri standart tiptendir.

Müzakere teklifleri

İlk müzakere teklifi Çin Başbakanı Çu-en-Laiden geldi. Çin Başbakanı, her iki taraf fiili kontrol sahalarından 12 mil çekilirlerse, müzakere için Yeni Delhiye gideceğini açıkladı. Rint topraklarında 40 mil ilerlemiş Çinle müzakere masasına oturmak Hindistanın hiç de lehine değildi. Nitekim Nehru cevabında, Çinin 8 Eylülde Kuzey-doğu bölgesinde tecavüze başladığı andaki sınıra çekilmesini, ondan sonra müzakerelere başlanabileceğini bildirdi. Bu arada Krutçefin Hindistana yaptığı arabuluculuk teklifi aynı sebeple reddedildi.

Rusyanın durumu

Hint - Çin ihtilafı Sovyet Rusyayı hayli müşkül durumda bıraktı. Bir taraftan Çin, Sovyetlerin Hindistanla olan dostane münasebetlerini takbih etmekte, diğer taraftan Hindistan, Çin tecavüzünün durdurulmasını istemekte idi. Ancak Soyyet Büyük Elçisi Benediktovun Nehruya yaptığı telkinler, neticede Sovyetlerin kimin yanında yer alacağını gösterdi. Benediktov, Nehruya Batıdan silâh alınmamasını, bunun Hindistanı soğuk harbe iteceğini, sınır ihtilâfının da Birleşmiş Milletlere götürülmemesini, zira o takdirde Rusyanın Çinin yanında yer almak mecburiyetinde kalacağını bildirdi.

Hindistanın, müzakere masasına oturmak için kaybettiği toprakları geri almak kararında olduğu anlaşılıyor. Bunun ise Hindistan için ne kadar güç bir iş olduğu ortadadır. Kaybettiği topraklara yenisini ekletmemek bile önemli bir meseledir. Kışın Himalayalarda harbetmek ne çinliler, ne de hintliler için mümkündür. Bu durum hintlilerin işine yarıyacaktır.

Çin - Hint ihtilafının koptuğu bölgeyi gösterir harita

YABANCI GÖZÜYLE TÜRKİYE

Sofya Radyosu

Bulgaristan Komünist Partisinin 8. Kongresine katılmak üzere memleketimize gelmiş bulunan Tunus, İsrail, Birleşik Amerika, Portekiz, Türkiye, Hollanda ve Avusturya Komünist Partilerinin delegasyonlarına mensup temsilciler Milletlerarası komünizm ve emekçi hareketinin tanınmış siması, milletimizin lideri ve öğretmeni Georgi Dimitrofun Mozolesini bugün öğleden sonra ziyaret ederek çelenkler koymuş ve ihtiram duruşunda bulunmuşlardır.

Delegeler daha sonra, memleketimizin tanınmış parti ve devlet büyüklerinden Vasil Kolarofun mazarı önünde de ihtiram duruşu yapmışlardır.

Newyork Times

C.L. Sulzberger «Mr. K'nın Madrabazlığı» başlıklı yazısında Krutçefin vaktiyle (1959'da) Arnavutlukta söylediği bir nutukta «Batılılar, bizimle müzakerelere oturmak için tavize karşı taviz metodunu takip etmek gerektiğini söylüyorlar bu ise bir madrabazlıktır» dediğini hatırlatarak, şimdi de Kennedy'nin aynı fikirde olduğunu, hakikaten Sovyetlerin Karaiplerdeki üslerinden çekilmelerine mukabil Amerika tarafından NATO ve CENTO'nun bağlantısı Türkiyedeki üslerden çekilmesini düşünmenin bir delilik olacağını belirtmektedir.

«Belki gelecekte bir gün Türkiyede bazı değişiklikleri de kapsayacak tedrici, kontrollü ve teftişi mümkün bir silâhsızlanma ve yabancı üslerin azaltılması konusunda müzakereler imkân dahiline girecektir. Ama hali hazırda Krutçefin bu madrabazlığına müsamaha edilemez.

Türkiye sadık ye muannit bir müttefiktir ve Rus tazyikine karşı koymayı bir itiyat haline getirmiştir. XX Dünya Savaşından sonra tek başına, Stalinin, Boğazların kontrolüne dair taleplerini reddetmişti. Topraklarını sadece Sovyet tecavüzünü kontrol altına almağa matuf olup dikkatle kurulmuş olan ittifakın bir parçası olarak NATO ve Amerika teşkilatına açtı.» *(Amerikan)*

Die Welt

Kennedy, Kübada Sovyet roket üslerinin tesisini bir alışveriş meselesi yapmayı ve bunu Türkiyedeki Amerikan roket üsleri ile ödemeyi reddetti. Türk Hükümeti, bu esnada Amerika Cumhurbaşkanını, ihtiyatlı olsa bile, mertçe destekledi.

Moskova teklifinin Batılılar tarafından reddi, Türkiyenin Komünist tesirinde bulunmayıp Avrupaya ait olması ve böylece, Kübanın Amerika için olduğu gibi, Sovyetlere karşı bir saldırganlık dayanak noktası olmayışı ile sebeplendirildi. Ayrıca, Türkiyenin yıllardanberi Batının bir müttefiki olduğuna, bu sebeple, bu ittifak çerçevesinde silâhlanma hakkına sahip bulunduğuna, halbuki Kübanın Varşova Paktına dahil olmadığından bu birleşmeye çağrılmadığına işaret edilmiştir.

Türkiye tarafından çok daha aydınlatıcı bir argüman ortaya konulmuştur: Rusya, asırlandanberi daima bu memleketle çarpışmıştır. Bugün ise defalarca, Doğunun Türkiyeye karşı yıllardanberi süregelen acı bir propaganda kampanyası vardır. Bu, Türkiyeye sadece hak vermiyor, aynı zamanda, bir Komünist saldırganlığına karşı dostların yardımı ile kendini savunma ödevini yüklüyor.

Sovyetlerin teklifini Türkiyenin reddi şüphesiz, ilk göründüğü gibi kati değildir. Gerçi Türk Batı ittifakının gevşemesi bahis konusu olamaz. Ankarada şüphesiz, Türkiyedeki Amerikan roket üslerinin, kıtalar arası roketler münasebetiyle bugünkü durumda değerinden çok kaybettiğine işaret ediliyor. Bu noktai nazar Doğu-Batı görüşmelerinde büyük mânâ kazanabilir. *(Alman)*

Herald Tribune

Walter Lippman, şunları yazmaktadır: "Derhal söylemeliyim ki Küba ve Berlin ayrı ayrı durumlar arzetmektedir. Küba ile doğru bir şekilde mukayese edilebilecek yega ne yer Türkiyedir. Yalnız buradadır ki stratejik silâhlar, Sovyetler Birliği hududu üstündedir. Norveçte, İranda ve Pakistanda bu silâhlar mevcut değildir. İtalyada bir miktar mevcutsa da bu memleket Sovyetler Birliği ile hudut değildir.

Küba ile Türkiye arasında ehemmiyetli diğer bir benzerlik daha vardır. Kübadaki Sovyet güdümlü mermi üssü, Amerikaya NATO'nun Türkiyedeki üssü gibi pek az bir askeri değeri haizdir. Kübadaki Sovyet askeri üssü savunulamaz. Türkiyedeki üs ise modası geçmiş durumdadır. Bu iki üs de dünyadaki kuvvet muvazenesini değiştirmeden sökülebilir.

Pek ala lâfı edilen silâhsızlanma sahasında ilk müsbet bir adım olarak, eğer hudutlarda bulunan memleketlerden tecavüzi silâhları kaldıracak bir anlaşma imzalanırsa bu, şüphesiz, Türkiyenin NATO himayesini kaybedeceğine delâlet etmez.

Bütün bu sebeplerle diyebilirim ki böylesine bir anlaşma yaşama şansına malik olabilir ve böylece kontrol edilemiyen ve otomatik hâdiselerin tahakkümünden bir kurtuluş yolu bulunmuş olur.» *(Amerika)*

Chicago Tribune

Kübadaki üslerin niçin Türkiye, Pakistan veya Formozadaki Amerikan üslerinden farklı olduğunu belirten iki sebep mevcuttur. Birincisi, Komünistler gerek sözleriyle ve gerekse hareketleriyle mütecavizane plânlara sahip olduklarını isbat etmişlerdir. Halbuki 60 yıldır Amerika Küba Hükümeti aleyhinde herhangi bir yıkıcı harekette bulunmuş değildir.

İkincisi, Kübada seçim yapılmış değildir ve dolayısiyle Castro Hükümeti Küba halkını temsil edemez. Küba halkının Rus üslerini istediğine dair delil yoktur.

Asya memleketlerinde temsili hükümet sanatı tam manasiyle gelişmiş değildir. Türkiye ve Pakistan askerî darbeler ve örfi idare tecrübeleri geçirmişlerdir. Henüz bir sene evvel Türkiyedeki seçmenlerin yüzde 92 si seçimlerde oylarını kullanmışlar ve başlıca dört partiye oylarını vermişlerdir. Neticede bir koalisyon hükümeti kurulmuştur. Fakat dört parti de tam manasiyle Batı taraftarıdır.

Dış Ticaret

Yıllık kotalara doğru...

Artık biri Ocağın, diğeri Temmuzun 4'ünde çıkarılması adet haline gelmiş olan Dış ticaret rejimi, yönetmelikler ve kotalar ile liberasyon listeleri hakkında özel sektör teşekkülleri çalışmalarını bir hayli ilerlettiler. Geçen hafta İstanbul Ticaret Odası ile Sanayi Odası temsilcileri, hazırladıkları raporu müzakere ettiler, tekliflerini açıklayarak imkân nispetinde fikirlerini birleştirmeğe çalıştılar. Sanayi Odası Heyetinde Genel Sekreter Rıza Ormancı da vardı. Ticaret Odası Heyetindeyse, raporlarının hasırlanmasında büyük emeği geçmiş olan Genel Sekreter Tahsin Yıldıran işlerinin çokluğu sebebiyle bulunamadı.

Kasımın 7 sinde İzmirde, Odalar Birliği temsilcilerinin de iştirakiyle daha geniş çapta bir toplantı yapıldı ve Odalar Birliğince hazırlanıp Ticaret Bakanlığına verilecek olan raporun ana hatları çizildi.

İstanbul Ticaret Odası, hazırladığı raporda başlıca su noktalar üzerinde durmaktadır :

1 — Teminatın arttırılması usûlü kaldırılarak, yerine, mal kategorilerine göre peşin karşılık tesisi usûlü konulmalıdır.

2 — Ek ithal süresi formaliteleri azaltılmalıdır.

3 — Nakdi teminat sanayicilerden de alınmalıdır.

Tahsin Yıldıran
İşi başından aşkın

4 — Birlime iblağda, 15 günlük ek süre bir aya çıkarılmalıdır.

5 — Mal değişiklikleri bir nispet dahilinde gümrüklerce yapılmalı, on dan sonra Odalar ve Birliğin tetkiki şartı konulmalıdır.

6 — Sanayi ham maddeleri mutlaka libero edilmelidir.

7 — Anlaşmalı memleketler hariç olmak üzere, talepname verilirken para sahasını bildirmek kafi olmalıdır. (Bu usûl esasen sanayicilerde tatbik edilmektedir).

8 — Kotalar yıllık, ithal süresi altı ay olmalı ve tahsis iki ay içinde değil 9 ay içinde ve istenildiği kadar bölünerek kullanılabilmelidir.

9 — AİD tahsislerinde de mal ve vesaik mukabili ödemeler kabul edilmelidir.

10 — Birbirine benzeyen kotalar birleştirilmelidir.

11 — Oto yedekleri tek tarifede gösterilmeli, ancak mal geldiğinde gümrükte pozisyon tefriki yapılmalıdır.

12 — Sanayiciye "muhtelif kotalardan verilen lisanslarla" kotalarda bulunmayan malların ithali önlenmelidir.

13 — Yatırım kotalarından yapılan ithalâta ait belgelere, ithal edilecek makine teçhizat ve diğer maddelerin tam ve sarih teknik spesifikasyonu eklenmelidir. Ticaret Odasının teklifleri arasında en önemlisini "kotaların senelik olması" teşkil etmektedir. Evvelce yılda 4 kota çıkarıldığı, sonra bunun ikiye indirildiği düşünülecek olursa, tek kota sisteminin tabii bir gelişme mahiyeti taşıdığı görülür. Bu suretle bir nevi tahdit sistemi olan kota usûlünden vazgeçilecek ve tam liberasyona gidilmesi sağlanabilecektir. Ancak, gerek tek kota için, gerekse tam liberasyon için döviz imkânlarının müsait olması gerektiği de açıktır ki, bu husustaki karar mali durumumuza bağlı bulunmaktadır.

Sanayi Odasının görüşü

Sanayi Odasının tekliflerine gelince, Sanayi Odası da kota usulünün sanayideki mahzurlarım belirtmekte ve bunların giderilmesi amacıyla serbest kota sistemini müdafaa etmektedir.

Bu sisteme göre, ithal listeleri yerli sanayii korumak ve teşvik etmek üzere gene yürürlükte kalacaktır. Ancak, bunlar altı ayda bir değil, yılda bir kere tanzim edilecektir.

İthalât devresi yılda bir olacağına göre, Devlet elindeki döviz disponibilitesini gerçek ölçülerle tespit edecek ve ne miktarının piyasa, ne miktarının da sanayici ihtiyacına ayrılacağını kararlaştıracaktır.

Sanayiciye ayrılacak döviz, bir yıl müddetle onun emrinde olacak ve bir rezerv teşkil edecektir. Bu rezerv bir diğer sahada ve bilhassa liberasyonda yer alan sınai maddelerin ithalinde kullanılamıyacaktır. Liberasyon ile kota tatbikatı birbirinden kati surette ayrılacaktır.

Sanayiciye ayrılacak hisseler şim-

diki sistemde tespit edilecek, ancak kullanma şekli değiştirilerek, bir yıl içinde sanayiciye istediği zaman elindeki rezervden düşülmek suretiyle ihtiyaç belgesi verilecektir.

Böylece, genel kapasitesine göre ve tek tek maddeler nazarı itibara alınmadan global bir döviz miktarı ayrılması suretiyle verilen yıllık kotayı sanayici ya ithalâtçı vesikalarında yazılan maddeleri kendi durumuna göre ayarlıyarak ithal edecek veya her meslek grubunun temsilcileri kendi ihtiyaçları olan maddeleri önceden tespit ederek o gruptaki sanayicilerin ancak o maddeleri ithal etmelerini sağlayacaklardır

Teklifler

Bu suretle Sanayi Odasının, sanayicinin likidite imkânını bir yıl içinde ve kendisi için lüzumlu zamanlarda ithalâta ayırabilmesini sağlamak ve yıllık imalât projelerine göre ithal edeceği ham ve yarı mamul maddeler arasında teknik bir nispet elde edilmesine imkân vermek gayesini güttüğü anlaşılmaktadır.

Buna karşılık, sanayici adına yıllık olarak ayrılacak döviz rezervinin kıymetli bazı mallara kayıp kaynayacağı, sanayici adına ayrıldığı halde firma tarafından kullanılmayan döviz imkânlarının ne olacağı, global döviz rezervinin AID imkânlarının özel durumu karşısında nasıl telif edilebileceği gibi meselelerin çıkabileceği işaret edilen raporda bunlara karşı tedbirler de de piş edilmektedir.

Rıza Ormancı
Kotalar meselesi...

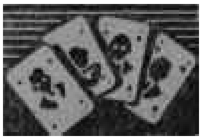
Ancak Sanayi Odası "Eğer bu sistem tatbik edilemiyecek olursa" mülâhazası ile ikinci bir sistem daha teklif etmekte ve gene bugünkü sistemin uygulanmasını, sadece kota üstelerinin altı aylık değil, yıllık bir süre için yayınlanmasının faydalarını belirtmektedir.

Bu suretle her iki odanın da altı aylık kota sisteminin yıllık kota sistemiyle değiştirilmesini istedikleri ve bunun bir piyasa ihtiyacı şeklinde ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Bundan sonra yapılması gerekli değişikliklere temas eden Sanayi Odası, 77 sayılı tebliğde yer almasına rağmen, rejimde kredili tesis ithalâtına ait bir madde olmadığına, malların gümrükten çekilmesi için verilen sürenin uzatılmasınla, birlime iblâğda % 50 nispetin azaltılmasına, buna karşılık, temdit sebebi olacak hallerin arttırılmasına, anlaşmalı memleket mübadele protokollerinin geciktirilmemesi gerektiğine, AİD den ithal edilecek liberasyon listesindeki malların 5 bin dolardan aşağı olmamasının sanayici bakımından büyük güçlüklere sebebiyet verdiğine işaret etmektedir. Rapor, liberasyon ve tahsisli ithal malları listelerinde yapılması gerekli değişiklikleri belirterek son bulmaktadır.

İzmirde 7 Kasımda başlayıp ayın 12'sine kadar sürecek olan müşterek toplantılarda bütün bu teklifler enine boyuna gözden geçirilecek ve memleket bakımından en faydalı olduğuna karar verilen sistem kabul olunacaktır.

Birkaç çizgide BİZİMKİLER

Kara nakil vasıtaları için lastik ihtiyacını kısa bir süre sonra memleket içinde karşılayacağımız ve bu suretle lastik ithalatının aşağı yukarı tamamen duracağı anlaşılıyor. Bu maksatla önümüzdeki yıl faaliyete geçmesi mutasavver birkaç fabrikanın kuruluş hazırlıklarıyla uğraşılmaktadır. Bunların içinde U. S. Royal 500 bin lira sermayeyle kurulmuştur ve sermayesini kısa zamanda 45 milyon liraya yükseltecektir. U. S. Royal'ın sermayesinin % 60 ını Amerikan firması U. S. Rubber Co. % 20 sini Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, % 10'unu Yapı ve Kredi Bankası, geriye kalan % 10'unu ise Dr. Cihat İran, Mümtaz Fazlı Taylan, Afif Şeşbeş, Fevzi Özakat, Sander ve Wittol sağlamıştır.

Fabrikanın yıllık kapasitesi başlangıçta 190 bin iç, 190 bin dış lastik olacaktır. Bu miktar zamanla 250 bine yükselecektir.

Hayri Baran

Gemi inşa etmek maksadıyla özel sektör Beykozda Mobil Oil tesisleriyle Tabakhane arasında büyük bir tersane kurmaktadır.

Başta Armatör Hayri Baran olmak üzere Aptullah Gücün ve Sefahattin Ülkünün kurdukları tersanenin sermayesi 10 milyon liradır.

Ancak inşaat için ayrılan bu sermaye gemi tamiratının artmasıyla Tersanede 1000 - 1500 tonilatoluk georantılı olarak yükseltilebilecektir. Tersanede 1000 - 1500 tonilatoluk gemiler inşa edilecek, aynı zamanda 25 motorlu gemi birden yapılabilecektir. Tersanenin deniz kısımları bitmiş bulunmaktadır. Halen kara tesislerinin ikmaline çalışılmaktadır.

Tersane 1 Aralıkta faaliyete geçecek ve başlangıçta kapasitesi İstinye doklarından biraz daha az olacaktır.

Onlar ki verir laf ile Dünyaya nizamat...

Tatlı rüya

Eski Reisicumhur tekrar aday oldu. (Adalet - Manşet - 6 Kasım 1962)

10 numara!

Devrim ocakları Faşist Yasa için kampanya açtı. (Öncü - Manşet - 5 Kasım 1962)

Şah I, Şah II, Şah III

Yukardaki resimde üçlü Şahlık grubunu sanayin bahçesinde kahvealtı esnasında gösteriyor. (Son Havadis - Resim altı - 6 Kasım 1962)

Bilgiç teyze

Serkerdeler! — Akrabadan bir çocuk, gazetede okumuş da manasını anlayamamış. Bana sordu:

— Kurum teyze, "Serkerde" ne demek?

- Serkeş, diye izah etsem, anlamıyacak...

— Serkerde, kabadayı, dedim. (Adviye Fenik - Son Havadis - 6 Kasım 1962)

Keyf-i âliniz bilir..

Çocuklarınıza hangi yafta cinsi terbiye vermeliyiz (Zafer • Başlık - 6 Kasım 1962)

Gargara

Gümüşpala'nın Türk Milletine Mesajı: A.P. Dikta, Partizanlık Komünizmin karşısında (Son Havadis - Manşet - 6 Kasım 1962)

Prof. ca söz!

Birlesik Amerika, bütün azamet kudret ve haşmetiyle 5 milyonluk Kübayı karınca ezer gibi ezecek kudrette iken... (Şükrü Baban - Yeni Sabah - 6 Kasım 1962)

Sabır yoklaması

Bedavacılık yok (Başlık)
Kominist stratejisine (Başlık)
Bakanların tekikleri (Başlık)

Artık kopan kolu Oparatörler takabiliyor (Başlık)

2000 bin yerine 120 bin dolar bulup şaşırdılar (Başlık)

Türkiye Harita kadostro ve Teknik İşçiler... (Başlık)

Yurda bulunan mallar (Başlık)

Mısır Uçakları S.Arabistanı Bomba ladı (Manşet) (Kudret - 5 Kasım 1962)

Snobluk, efendim!

Mesela yirmiyi aşkın yaşta bir genç erkeği kısa kollu kırmızı bir gömlekle pek ala görebiliyorsunuz ? (H. Nihad Erer - Kudret - 5 Kasım 1962)

Izdırap, muzdarip, mızrap

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Macaristan'da Petöfi'nin ve Bulgaristan'da Botefi'nin çocukları harpten yaralı ve muzdarip çıkmış olan memleketlerinde... (Kudret - 5 Kasım 1962)

Aksayı Şarktan sesler

Kızıllar, Aksal Çin'de bir Hint üssünü dün ellerine geçirdiler (Hür Vatan - Manşet - 7 Kasım 1962)

Yaa! Vah vah...

Sınıfımdaki çocuklar bu kuşun büyük hizmetini gördükçe içimdeki öfkeyi güçlükle bastırıyor ve duruma şefkatle anlatmaya çalışıyordum. (Zafer - 6 Kasım 1962)

Mayk Hammere müracaat

Esrarengiz bir hale gelen Konservatuarın kapısında, dün talebe velileri ve gazeteciler saatlerce bekletildiler (Zafer - 6 Kasım 1962)

Pöh! Pöh! Pöh!

Sen, en verimli anında kaç. Ben en güçlü demimde firar edeyim. Sonra... Sonra kime bırakacağız bu vatanı... Ölülerimize mi.. (...) Ve galiba bir gün kabirlerinde ümitleri ile yaşayan ölüler mezarlarından son bir defa doğrulacaklar ve vatanlarından firar eden çocuklarının ardından bir tek damla gözyaşını şakaklarına terkedip o zaman, evet o zaman hakikaten ölecekler. (İlhan Bardakçı - Tasvir - 6 Kasım 1962)

"Şecaat arzederken.."

27 Mayıstan sonra Demokrat Parti kapatıldı seçimlerden az önce kurulan Adalet Partisi ile Yeni Türkiye Partisinin saflarında toplanan vatandaşların büyük çoğunluğu Eski Demokrat Partili vatandaşlardır (...) Kanun bakımından herhangi bir partinin Demokrat Parti'nin devamı olduğunu iddia etmek yasaktır. (Tasvir - 6 Kasım 1962)

Sari hastalıklar

Dünya adalet müessesesinin en büyük mümessillerinden ve İslam âleminin en âdil emirlerinden Hazreti Ömerül Faruk, Şam'a ziyareti esnasında... (...) Hukuk ve adalet nizamı ve icabında müdahaleci murakabe sonunda iktisadi refah seviyesi bütün topluluklara sirayet ettirildiği zaman iktisadi tevazün ile birlikte içtimai muvazene de kurulmuş olur. İktisadi refahın temini ise milli şuurun kuvvet derecesine ve irade hürriyetinin haysiyetli metanetine bağlıdır. Devletler, kuvvetli milli şuura sahip ve içtimai tesanüde malik tebaalariyle yükselir ve yücelir. (Semahaddin Cem - Yeni İstanbul - 6 Kasım 1962)

Üslûp meselesi

Bu tavsiye ve teklifler de redde uğrarsa ve en son çare olarak Cumhurbaşkanının Anayasa Mahkemesine baş vurması kalır, (Recep Bilginer - Tasvir - 6 Kasım 1962)

Allah düşürmesin..

Halkı firaka düşürür ve bu cemiyetlerin fiziki düşkünlüklerinden sonra tabii olarak ahlâki sükût gelir. (İlhan Bardakçı - Tasvir - 6 Kasım 1962).

Sahi, şimdi neredeler ???

Arslan Nihad Bekdik ve Zeki Rıza Sporel

Mecidiyeköyünün yaz kış rüzgârlı Gayrettepe semtinde oldukça büyük bir apartman vardır. Apartmanın kapısının üzerinde "Beril Ap" yazmaktadır. Bu apartmanın dairelerinden birinde, bundan üç hafta öncesine kadar, hafiften yaşlanmış olmasına rağmen zarafetinden hiç birşey kaybetmemiş bir kadınla, biri kız, öteki erkek, iki yetişkin çocuğu otururdu. Fakat üç hafta önce bir gün, bu evde, her zamanki sessizliğin yerini sevinç çığlıkları aldı. Sanki bir anda herşey değişmiş ve Faruk Nafiz Çamlıbelin bir şiirinde dediği gibi "Bir mucizenin lütfuna ermiş" cesine keder yerini sevince bırakmıştı. Zira evin erkeği, uzun bir yokluktan sonra tekrar yuvaya dönüyor ve mucize böylece gerçekleşiyordu.

Daima rüzgârlı Gayrettepe semtindeki bu sevimli apartman dairesine gelen adamın adı Arslan Nihad Bekdiktir. Eski yılların futbolseverlerinin hafızalarında hâlâ canlılığını muhafaza eden hatıraların adamı, talihsiz bir devrin macerasına istemiyerek karışmış ve son af kanunu ile cezaevinden çıkarak ailesine kavuşmuştur. Aslında Arslan Nihad Bekdik, DP'nin İstanbul Milletvekili olmaktan çok, Galatasaray Kulübünün acar ve amanvermez santrhafı olarak hatırlanmakta ve bilinmektedir. İyi giyinişi, kibarlığı, sevimliliğiyle tanınan ve deniz sporlarına düşkünlüğü bilinen bu centilmen adamın, nasıl olup da bir zamanlar, Demokrat Parti adını taşıyan siyasi teşekküle girerek, milletvekili olduğu birçoklarının kafasında hâlâ bir istifham halinde yatmaktadır. Bununla beraber, talihsiz DP tecrübesinden sonra Arslan Nihad Bekdik, siyasetin artık lâfını bile etmemeye kararlıdır. Şimdi, milletvekili olmadan önceki eski işine, yani ticaret hayatına dönmüştür ve Galatada, Kürekçilerde, Güllaç Hanındaki mütevazi yazıhanesinde ithalât-ihracat ve taahhüt işleri yapmaktadır.

Arslan Nihad ve Zeki Rıza futbol sahalarında
Ortadaki hakem: Burhan Felek

Arslan Nihad Bekdik, bir futbolcu olarak ilk şöhretini 1921 yılında kazanmıştır. Türkiyenin her alanda şöhretli insanlarını yetiştirmiş olan Galatasaray Lisesinde öğrenci olduğu yıllarda fulbola başlıyan Bekdik, kısa zamanda dikkati çekmiştir. Galatasaray Kulübünde santrhaf oynayan Nihad "Arslan" lâkabının takılması bu yıllara tesadüf eder. Nihad yıldızının parlamaya başladığı bu yıllarla, Taksim Stadının külüstür tahta tribünlerinde taraftarlarının kendisini, "Haydi Arslan Nihad" diye alkışlamalarını unutulmaz bir hatıra olarak hâlâ muhafaza etmektedir. Nitekim Nihad Bekdik, teşci sıfatı olarak kullanılan "Arslan" kelimesini bu hatıranın tesirile - lâkap diye benimsemekte tereddüt etmemiştir. Galatasaray Lisesinde 6 yıl okuduktan sonra Deniz Kolejine -eski adıyla Bahriye Mektebi- kaydolan Bekdik, burada da futbolu bırakmamıştır. Bahriye Mektebinden çakı gibi bir teğmen olarak mezun olan Bekdik, o devirde, biraz iri burnuna rağmen yakışıklılığı, gittikçe parlıyan şöhreti ve gıcır gıcır bahriyeli üniformasıyla Beyoğlunda bir çok genç kadının kalbini hoplatmıştır. Denizi ve denizciliği çok sevmesine rağmen, üsteğmen iken Ordudan istifa eden Arslan Nihad Bekdik,

1928 yılında şimdiki işi olan ticarete başlamıştır. Bu sırada futbolcu olarak yeniden Galatasaray Kulübüne intisap etmiş ve 1935 yılına kadar futbol oynamış, 21 defa ayyıldızlı Milli Takım ünıiformasını giymiştir. 1935 yılında futbolu tamamen bırakmıştır.

Bekdik, ticaret hayatı içinde bile, denizciliğe ve denize düşkünlüğü dolayısıyla, amatör denizci kimliğini muhafaza etmektedir. 1951 yılında Haşim Mardinin "Rüyam" kotası ile yaptığı ziyadesiyle spektaküler "Atlantiği Geçiş" yolculuğuna katılanlardan biri de Arslan Nihad Bekdiktir. Bunun maceraperestlikle hiçbir ilgisi yoktur. Bekdiği bu geziye iten sebep, denizciliğe olan sevgisi, bir de Haşim Mardinle olan yakın dostluğudur.

Politikacı Bekdik ve tüccar Sporel

Gün ola, harman ola...

Giyimine karşı hâlâ son derece titiz olan Bekdik, arasıra maçlara gitmektedir. Tabiatıyla koyu bir Galatasaray taraflısıdır. Gece hayatı pek yoktur ama, Bekdik içki içmeyi, bil hassa Skoç olursa viskiyi sevmektedir. Hatıraları arasında kendisini en çok saranı, Galatasarayda oynadığı yıllarda Zeki Rıza ile olan çekişmelerdi. Nihad, santrhaf olarak, F.B'li santrfor Zeki Rızayı daima marke etmekle görevli olmuştur.

•

Santrfor Zeki Rıza Sporelin hayatı da bir zamanlar karşı karşıya futbol oynadığı arkadaşı Aralan Nihad Bekdikin hayatına çok benzemektedir. Ancak Zeki Rızanın, Bekdike nazaran daha talihli olduğunu kabul etmek lâzımdır. O da futbol oynamış ve ticaretle uğraşmıştır, fakat futbol sahasında birbirine ebediyen rakip iki ünlü takımda oynayan bu iki arkadaşı, kader, siyasi hayatta aynı . takınırla oynatmıştır. Zeki Rıza Sporel de DP kadrosu içinde görülmüş ve milletvekili olmuştur. Ancak talih, 1957 seçimlerinde Zeki Rızaya gülmüş, Zeki Rıza o devre milletvekili adayı gösterilimemiş ve bir "Yassıada Macerası" ndan böylece kurtulmuştur.

Yaşlanmış olmasına rağmen saçları dökülmemiş ama iyice kırlaşmış olan Sporeli şimdi her zaman Moda Deniz Kulübünde görmek mümkündür. Ticaretle meşgul bulunduğu yıllarda akıllıca davranarak parasını emlake yatırmış ve böylece Modada iki apartmana sahip olmuştur. Sporel halen hiçbir işle meşgul olmamakla ve apartmanlarının kirası ile geçinmektedir. Apartmanlarından birinin bir dairesini, DP'nin meşhur Meclis Başkan Vekillerinden Agâh Erozana Fenerbahçe Kulübü İdare Heyetinde birlikte çalıştıkları sırada satmıştır. Fakat, sonradan aynı İdare Heyeti içinde aralarında büyük anlaşmazlıklar çıkmış ve Zeki, Rıza ile şişman Erozan birbirleriyle atışmışlardır.

İngiliz aslından Mme. Hazel ile evli bulunan Sporelin biricik kızı Feyhan, Doğan Zorlu ile evlidir. Doğan Zorlunün Fatin Rüştü Zorlu ile soyadı benzerliğinden başka hiçbir ilgisi yoktur. Kayınpeder ve damat, aynı apartmanda karşılıklı dairelerde oturmaktadırlar.

Zeki Rıza, sabahları Başkanı bulunduğu Moda Kulübüne gidip kızarmış ekmek, peynir ve meyvadan ibaret kahvaltısını ettikten sonra Kulüpte oturmakta ve arkadaşlarıyla sohbete dalmaktadır. Öğleden sonraları ise daima iki veya üç saat uyumak âdetidir. Akşamları tekrar Moda Deniz Kulübüne çıkmakta ve her zaman yaptığı gibi, Kalamış koyuna karşı viskisini yudumlamaktadır. Viskiye karşı aşırı bir düşkünlüğü vardır. Daima Johnny Walker marka viski içer. Kendisini çok yakından tanıyan bir Fenerbahçelinin dediğine bakılırsa, içine değişik marka ve cinsten viski konulmuş kadehlerden sadece tadmakla adını söyleyecek kadar ihtisas sahibidir. Geceleri ise apartmanında partiler vererek, "sosyete adamı" sıfatına bihakkın lâyık olduğunu her zaman ispat etmektedir. Sporellerin adı Moda sosyetesinin daima başında gelmektedir. Karısı ingiliz olmasına rağmen ingilizceyi çok az bilen Sporel, son derece iyi bir organizatördür. Bu alandaki kabiliyetini arkadaşları ancak "müthiş" ve "korkunç" kelimeleriyle sıfatlandırmaktadırlar. Teşkilâtçılıkta ehliyeti müsellem Sporel, bu alandaki kabiliyetini, daima çekişmeli geçen Fenerbahçe Kulübü kongrelerinde ispat etmiştir. Buna rağmen konuşmada cerbezeli değildir. Az, fakat öz konuşma Zeki Rıza Sporelin mümeyyiz vasfıdır.

Futbolu bıraktıktan sonra idarecilik ve ticaretle uğraşan Sporel, 1954 yılın la, DP'nin meşhur Osman Kavrakoğlusunun ısrarı ve DP büyüklerinin de teşvikiye milletvekili adayı olmayı kabul etmiştir; Hatta Kavrakoğlunun, "Seni Rizeden mebus yapacağım" diyerek Sporeli Rizeye götürdüğü ve orada Rizeli seçmenlere "Bu adam bu memleketin en büyük topçusudur" diyerek takdim ettiği söylenmektedir. Bir espri de olsa, bunda bir hakikat payı yok değildir. Sporel F.B. İdarecisi olduğu yıllarda kulübün antrenmanlarına nezaret ettiği zaman, eski hasreti depreşmiş ve sahaya fırlayarak gerçekten topa iyi vuran bir "topçu" olduğunu göstermiştir.

Daima gülümseyen yüzü, kısa boyu ile Sporel, katiyen kavgacı değildir. Fakat kendisini Rizeden milletvekili seçtiren Kavrakoğlunu o F.B. İdare Heyetine seçtirmeyince kızınca kıyamet kopmuştur. Zeki Rıza, bu arada mücadeleci bir insan kimliğini de ortaya koymuştur. F.B. liler Kavrakoğlu - Sporel tartışmasını hala şevkle ve eğlenceyle hatırlamaktadırlar.

TÜLİ'den Haberler

Bu yakında Ankaradaki elçilik mensupları arasında epeyce değişiklik oluyor. Uzun boylu İngiliz Büyük Elçisi Sir Bernard Burrows yakında gidiyor. İran Büyük Elçiliğine yeni bir genç maslahatgüzar geldi. Yugoslav Elçiliği askeri ataşesi Makie de gidiyor. Hem veda etmek, hem de yerine gelen Djurie ve eşini tanıtmak için 31 Ekim günü evinde bir kokteyl verdi. Makie'ler gidecekleri belli olduğundan bu yana, bir ay zarfında 80 davete gitmişler. Sabah kahvesi, öğle yemeği, ikindi çayı, kokteyl ve akşam yemeği olmak üzere günde bazan beş yere gitmeleri icap etmiş. Bayan Makie'nin bu harekat fazlalığından sinirleri o kadar gerilmiş ki geceleri uyuyamadığından dert yanıyor.

İsveç Büyük Elçisinin eşi Bayan Malmaeüs geçen hafta evinin çok güzel tanzim edilmiş bahçesine bası ahbaplarını sabah kahvesine davet etti. Sebep de İsveçten Türkiyeye televizyonla alakalı olarak gelen Avrupa Radyo Birliği Başkanı Rudbeck'in eşini bilhassa eski ahbaplarıyla tekrar buluşturmak içindi. Rudbeck bundan 20 sene kadar evvel Türkiyede elçilik birinci kâtibi olarak bulunmuş ve karı koca bir çok dost edinmişlerdi. Çok güzel olan Bayan Rudbeck'te seneler hiç değişiklik yapmamış. Aynı incelik ve zerafette. Bu toplantıda İngiliz, Amerika, Habeşistan Büyük Elçilerinin eşleri, çocuk beklediği henüz belli olmayan Tuna Köprülü, İranda yedi sene elçilik müsteşarlığı yapan Halûk Kocamanın isveçce konuşan eşi Nur Kocaman ve tabii pek çok da İsveçli vardı. Endonezya Elçisinin biblo gibi güzel eşi gripten yattığı için gelememişti.

•

UNESCO'nun tertip ettiği bir program içinde yedi Afrika devletinden-Gana, Nijerya, Somali, Sudan, Habeşistan, Liberya ve Siera-Leon (Batı Afrika) . birer temsilci bir ay içinde memleketimizde incelemeler yapacaklar. Daha önce İngiltere, Yugoslavya ve Danimarkayı gezen bu heyet Türkiyede «Halk Eğitimiyle toplumun kalkınmasını» inceliyor. Bu arada gezdikleri Olgunlaşma Enstitüsü ve Otelcilik Okuluyla çok ilgilendiler. İçlerinde iki de kadın var. Muhtelif mesleklerden olan bu kimselerin en bariz hususiyetleri hepsinin çok güzel ingilizce konuşması.

Ankara Palasta Cumartesi gecesi görülmemiş bir kalabalık vardı. «Histoire d'un Amour» şarkısını bütün dünyada meşhur eden tanınmış şarkıcı Miguel Amador o gece Ankarada ilk defa söylüyordu. O kadar çok alkışlandı ki beş altı defa geri geldi ve masalardan istenilen şarkıları, bilhassa Charles Aznavour"dan olanları nazlanmadan söyledi. Dr. ManSur Pekdeğer ve eşinin masasındaki topuzlu genç hanım - galiba ecnebi - epey alâka çekti. Aslan Ersoyun eşi Esin Ersoy yakında anne olacağı belli olmasına rağmen lame döpiesin içinde gene cazipti.

Masadaki erkeklerin hepsi yakalarına beyaz bir karanfil takmışlardı. Plânlama dairesi reisi Ziya Müezzinoğlu ahbaplarıyla sakin, sessiz oturuyordu. Acaba geceleri de plan mı düşünüyor?

•

Tunus Elçisinin eşi Bayan Jilani Sfar yeni Fas Elçisinin eşini tanıştırmak için şark kumaşlarıyla döşeli elçilikte yalnız hanımlara bir çay verdi. Fas Elçisinin eşi ispanyolcadan başka bir yabancı dil bilmediği için Ankaralı hanımlarla biraz güç anlaştı. Gripten yeni kalkan Endonezya Elçisi Subijakto'nun eşi ile Vietnam

Afrika Devletleri temsilci heyeti Otelcilik Okulunda

saksağan

Elçisi Lanı - le - Trinh'in eşi gerek tipleri gerek kıyafetleri dolayısıyla pek ilgi çektiler.

Mis. Subijakto'nun boynunda bir zincire asılı olan eflatun elbisesinin rengindeki taşın ne olduğunu dayanamıyarak soranlar oldu. Çinden gelmiş hakiki ametis imiş. Tunus Elçiliği müsteşarının türk asıllı eşi Teşrika Arvay çok nezle olmasına rağmen misafirleri ağırlamıya uğraşıyordu. Hıfzı Oğuz Bekata ve Turhan Feyzioğlunun eşleri de bu çayda vardı.

•

Parisin ekzistansialist gece kulüplerine benzeyen Klüp Reşat - eski Can Can- henüz açılmadığı için İstanbullular -sosyetenin içinde ve dışında olanlar dahil- bu sırada, Sıraselvilerdeki Klüp 12 ye taşınıyorlar. Burası da Klüp Reşatın havasına uygun. Vizon etollü hanımların yanında etek ve sveterli genç kızlar. Erkeklerin ekserisi kravatsız ve ceketsiz.

Klüp 12 de eşi İren Bartından ayrıldığından beri pek neşeli görünmeyen Bülent Borsanı teyzezadeleri Betül İpekçi ve İnci Ererle sık sık görmek kabil.

Deniz Bank Umum Müdür muavini Emin Erer, biri 15 diğeri 18 yaşlarında iki güzel genç kızın annesi olduğu halde yanlarında ablaları gibi duran incecik eşi İnci Ererle dans ederken Betül İpekçi kiminle dans ediyor dersiniz. ? Geçen sene ayrıldığı eşi Bülent Ezginerle. Son zamanlarda her yerde beraber görülen bu eski karıkoca acaba evliliği bir kere daha deneyecekler mi?

•

İran Şahı İstanbulda iken Yıldızdaki Şale köşkünde kaldı. Hilton oteli yemek işleri müdürü Nezih Ohri ile Vilâyet Protokol Müdürü Şah için icap eden hazırlıkları beraber yaptılar. Çünkü yatak çarşaflarından buz dolabına, yemeklerden çiçeklere kadar her şey Hiltondan taşındı. Ayrıca otelden ütücü, ahçı, garson v.s. gibi otuz kadar eleman da Yıldıza gitmişlerdi.

•

Kıbrıs Büyük Elçisinin eşi tedavi için gittiği Paristen döndüğü günden beri, doktorların tavsiyesi üzerine iki aydır yatıyordu. Yeni ayağa kalkan Feride Ertuğrulu tekrar davetlerde görmek mümkün olacak. Mühendis Erol Yaltkayanın zarif eşi Hümeyra Yaltkaya anne ve babasıyla yaptığı iki aylık bir Avrupa seyahatinden sonra Ankaraya döndü. İstanbulun güzel dullarından Lale Sarı annesinin ameliyatında bulunmak üzere İsviçreye gitti. Hasip Çizmecinin eşi, İstanbulun güzel hanımlarından biri olan Mehire Çizmeci uzun zamandır zatürreeden yatıyor.

Hümeyra Yaltkaya
Yuvaya dönüş

•

Hindistan Büyük Elçisi Atal'ın, memleketini Çin taarruzuna karşı korumak üzere gönüllü olarak askere alınması için Hükümetine yaptığı müracaat Ankaranın diplomatik çevrelerini tatlı tatlı alâkalandırdı. Konu, lâtife yollu çok konuşmaya vesile verdi. Memnun görünmeyenler Habeşliler. Zira Ekselans Atal Ankaradan Adisababaya tayin edilmişti. Şimdi "Habeşistana Büyük Elçi diye gitmektense, demek Himalayalarda komünist çinlilere vuruşmak daha cazip'" diye takılınıyor.

Büyük Elçi Atal
Şövalye

Hayat defterinden YAPRAKLAR

Doğdu. Uydurma Atatürk filminde Atatürk rolünü oynayacağı balonuyla Türkiyeye getirilip onun bunun huzuruna kabul ettirilen keltoş sinema aktörü Yul Brenner ile Şilili eşinin Lozanda bir kız çocuktan oldu. Victoria adı verilen bebek 3 kilo ağırlığındadır.

•

Doğdu. Çinin nüfusu, Türkiyede doğan bir çinli kızla bir adet arttı. Orta Doğu Teknik Üniversitesinde misafir hoca olarak bulunan 27 yaşındaki teorik fizikçi C. H. Chan'ın 22 yaşındaki incecik, zarif eşi Kathy Chan bir kız çocuğu dünyaya getirdi.

•

Doğdu . Türk - Amerikan Derneğinin genç Müdür muavini Aydoğan Hakman ve eşi Ülkü Hakmanın oğulları oldu. Mustafa Kaan adı verilen bebek 4 kilo ağırlığındadır.

•

Nişanlandılar. Türkiye Kömür İşletmeleri Müdürü Nevzat Yerdelin 21 yaşındaki güzel ve cazip kızı Fatoş Yerdel ile Dr. Müfit Arcasoy Ankarada nişanlandılar. Nişanlılar Aralık ayında evlenip Amerikaya gidecekler.

•

Evlendiler. İkinci Dünya Harbi öncesi ve ilk yılları Ankarasının unutulmaz güzeli, Burhan Belgenin ilk eşi macar yıldızı Zsa Zsa Gabor ile Amerikalı sanayici -ve tabii zengin- Herbert Hutner New York'ta evlendiler. Bu, yaşının ilk rakamı 4 olan dilber artistin dördüncü-Belge, Hilton, Sanders- evliliğidir. Eşi, bundan önce sadece bir defa evlenmiştir.

•

Öldü. A. B. D. nin eski Başkanlarından Franklin D. Roosevelt'in eşi Eleanor D. Roosevelt öldü. Bayan Roosevelt 78 yaşında idi.

•

Öldü. Emekli Tümgeneral Hulusi Atak, Ankarada öldü. Hulusi Atak Maraşın Sayısoğullarındandır. 70 yaşında bulunan General, Askeri Yargıtay üyeliğinden emekli olmuştu. Ölümüne kalp kifayetsizliği sebep oldu.

•

Öldü . Eski Erzincan milletvekillerinden rahmetli Sabit Sağıroğlunun eşi ve Adil Sağıroğlunun annesi Hamra Sağıroğlu Ankarada öldü. Eşini bir kaç yıl önce kaybetmiş bulunan Hamra Sağıroğlu 81 yaşındaydı

1 Kitap okudum

Adı: Dionisos ve Anadolu Köylüsü.

Yazarı : Metin And.

Türü: İnceleme.

Kitap : Elif Yayınları 1, İstanbul Baha Matbaası 1962, 80 sayfa 3 lira.

Konu : Bale, tiyatro ve halk oyunlarına karşı büyük bir ilgi gösteren Metin And, "Dionisos ve Anadolu Köylüsü" adlı inceleme eserinde, bir öndeyişten sonra 17 yazısını toplamış. Yazılarda, eski Yunandan bu yana Anadoluda yer etmiş halk oyunlarının, ama tiyatroyla yakın ilgisi olan Ortaoyunun, Karagöz vs. gibi halk oyunlarının ve eski Yunana ait bir takım törenlerin günümüze kadar Anadolu köylüsü üzerindeki etkileri ve bu oyunların süregelen kalıntıları inceleniyor.

Törenler - Üstüreler - Drama, Adonis - Attis - Osiris, Adonis töreninden kalıntı, Dionisos, Trakyada Dionisos töreninden kalıntı, Balkanlarda - Trakyada oyunlar ve Türk etkisi, İslam ülkelerinden örnekler Köse ve Hekim, Sayakutluğu Bayramı, Aklar ve Karalar, Kara Kancolosların kovulması, Anadoluda ölüp dirilme konuluğu, Geyik oyunu ve ayna, Eleusis törenleri, Anadoluda kız kaçırma konuluğu, Oyunlarda hayvan benzetmeleri, Artakalan Yorumlar başlıklarını taşıyan yazılarda Metin And konuyu enine boyuna inceliyor.

Beğendiğim : Metin And baleyi, tiyatroyu ve bu arada eski türk sahne oyunlarını kendine dert edinmiş bir kişidir. Türkiyede ancak üç - beş yüz kişiyi ilgilendiren konularla, kadri kıymeti pek bilinmeyecek bir takım işlerle sabırla uğraşıyor. Daima titiz bir araştırıcı ve inceleyici olarak Metin And, karşısındakilere güven veriyor.

Beğenmediğim : Metin Andın, sadece bu kitabında değil, hemen bütün kitaplarında, Türkiyede pek belirli, pek dar bir çerçeve için çaba harcayan, geniş toplulukların yararına pek de aldırmayan ve emeğini incir çekirdeklerine doldurmaya kalkışan bir yazar oluşu...

Sonuç: "Dionisos ve Anadolu Köylüsü", konuyla birinci derecede ilgililerin dışındakiler tarafından okunması gereksiz bir kitaptır.

İlhami SOYSAL

AKİSÇİLER SİZİN İÇİN

GÖRDÜLER, DİNLEDİLER, SEÇTİLER

Sinema

Karın Deşen Jack : İngiliz sinemasının, Hollywood'un korku filmlerine taş çıkartan yeni sadizm örneği. Gecayarıları Londra sokaklarına fırlayan eli bıçaklı Jack, önüne gelenin karnını deşiyor, ününe ün katıyor. Scotland Yard'ın kılı kırk yaran nafiyeleriyle Karın Deşen Jack'ın eğlenceli mücadelesi. (Ankara).

Beyaz Esire: "Ormanlar Perisi" nin cömertçe soyunup dökünen Marlon Michell'i bu yeni ve tefrika "Beyaz Esire" de yeni serüvenler peşinde. (Ankara)

Kurtlar Mucizesi : Kılıçlı filmler rejisörü Andre Hounubelle'in Jean Marais ile yeni Michel Zevaco gösterileri. Anlatılanları ciddiye almazsanız, Jean-Louls Barrault'nun oyunu için görulmeye değer (Ankara)

Korkunç Yolculuk : Deborah Kerr ve Yul Brynner ile birilikte bir eski usta daha: Anatole Litvak. Doğu - Batı arasındaki siyasal çekişmeyi sömürüp konu edinen "Korkunç Yolculuk"da en ilgi çekici yan, Deborah Kerr'in inandarıcı oyunu. (İstanbul)

Kan ve Gül : Fransız sinemasının yeni kuşak rejisörleri arasında en büyük üne sahip Roger Vadim'in "vampir" filmi denemesi. Yumuşak, ince bir teknik. Claude Renoir'ın şaşırtıcı güzellikteki renkli fotoları. (İstanbul)

Tiyatro

Amerikan Rüyası: Ankaranın 65 kişilik Oda Tiyatrosunda sahneye konulmuş olan Edward Albee'nin bir perdelik piyesi, yepyeni bir teknik içinde, amerikan ailesinin ve toplumunun keskin bir hicvini yapmaktadır. Sevgi Sanlının çevirdiği, Haldun Marlalının sahneye koyduğu bu beş kişilik oyun, fikir ve öz yoğunluğu bakımından ilgiyle seyredilmektedir.

Kargalar : Oda Tiyatrosunun afişinde, amerikan piyesiyle birlikte yer alan "Kargalar", Meydan Sahsesinde başarılı birkaç rol oynamış olan aktör -yazar Başar Sabuncunun ilk piyesidir. Bir perde içinde ve üç kişi arasında geçen "Kargalar"ı yazar şöyle özetlemiştir: Kargalar vuruldu diye üzülmeyin. Kızın, kızabilirseniz. Ya da tüfeğinizi sırtlayıp karga avına çıkın. Açık olsun oyununuz. Kimlerdensiniz?"

Fare Kapanı : Ankaranın tek dizel sanat tiyatrosu olan Meydan Sahnesi, ünlü ingiliz polis ormanları yazarı Agatha Christie'nin "Fare Kapanı"nı İkinci eser olarak oynamıya başladı. Daha ilk temsilde büyük başarı kazanan oyunun sonunda, Polis hafiyesi "rolü"nü oynıyan Kartal Tibet seyircilerden katilin kim olduğunu kimseye söylememelerini rica etmektedir.

Kitaplar

Tahta Çanaklar: Tolstoydan Cevat Dizdar tarafından çevrilmiş bir masal ile, Macar, İspanya, Litvanya, İtalya, Makedonya, Çin, Arap ve Türkmen masallarının derlenmesinden meydana gelmiş bir çocuk kitabı. (Yankı yayınları, P. K. 1278 - İstanbul, 64 sayfa 150 kuruş).

Ayda Bir Çocuk: Çocuklar için, uzay ve Ay hakkında bilği veren bir muhayyel hikaye (Yankı Yayınları, P. K. 1278 - İstanbul, 64 sayfa 150 kuruş).

Seçme Çocuk Fıkraları: İlkokul çağındaki çocukların zevkle okuyacakları küçük fıkralar ve karikatürlerden bir derleme. Çocuklara tavsiye edilebilecek bir eser, (Yankı Yayınları, P. K. 1278 - İstanbul, 64 sayfa 150 kuruş).

Çocuklara Tarih Hikayeleri: Çocuklar için hikayeleştirilmiş hatta masallaştırılmış tarihi bilgilerle yüklü faydalı bir kitap. (Yankı Yayınları, P. K. 1278 - İstanbul 64 sayfa 150 kuruş).

TİYATRO

Ankara

Bir istifa söylentisi

Bitirdiğimiz hafta içinde, İstanbuldan Ankaraya akseden bir istifa söylentisi tiyatro çevrelerinde üzüntü ve hayretle karşılandı. Çünkü söylenti, Cüneyt Gökçerle yakın dostluğu bilinen Şeref Gürsoyu hedef tutuyor ve "Gelin" piyesinin İstanbulda, Oraloğlu Tiyatrosunda, bellibaşlı rollerde Melek Ökte ve Şeref Gürsoyun iştirakiyle, oynanması konusuna dokunuyordu.

Gerçekten de ortada böyle bir konu vardı. Zaten tiyatrolar çoğalalıberi, gerek repertuar, gerek kadro bakımından güçlüklerle karşılaşan tiyatro sahipleri, Devlet Tiyatrosunun iyi niyetli, mümkün olan yardımı özel teşebbüse yapmak gerektiğine inanan Genel Müdürüne başvuruyorlardı. Kimi piyes, kimi rejisör, kimi aktör, kimi dekor, kostüm yardımı latiyor, Genel Müdür de, kendi işini aksatmadan, elinden geleni yapmıya çalışıyordu. Ama iş gitgide öyle genişlemek istidadını gösterdi, belediye ve amatör tiyatrolarından özel tiyatrolara kadar öylesine isteklerle karşılaşıldı ki, Genel Müdür Devlet Tiyatrosu çalışmalarını sekteye uğratabilecek ve güç durumda bırakabilecek bu çeşit isteklere kökünden son vermek kararını almıya mecbur oldu. Onun içindir ki, ilkin, Bulvar Tiyatrosunda çalışmak isteyen Asuman Korada, bu arzusunda ısrar ettiği takdirde, ancak sözleşmesi feshedilmek suretiyle, Devlet Tiyatrosundan ayrılabileceği bildirildi.

İşte Oraloğlu Tiyatrosunda "Gelin"i oynamak tasavvurunun gerçekleşme yoluna girdiği sanıldığı günler bu sıraya rastladı. İzin almak için kendisine müracaat eden müessesenin en kıdemli sanatçılarından ve en eski sahne arkadaşlarından Melek Ökteye Genel Müdür izin veremiyeceğini, açık sebepleriyle anlattı. İstanbulda provalara başlayabilmek için Melek Ökteyi beklemekte olan Şeref Gürsoyun istifa haberi de bu red cevabından sonra duyuldu.

Bununla beraber, birkaç gün önce, Ankaraya dönmüş olan Şeref Gürsoyu Cüneyt Gökçelin mavi renkli özel arabasında, gene onun yanıbaşında görenler, bu istifa söylentisinin doğru olmadığına, olsa bile verilmesiyle geri alınmasının bir olduğuna hükmetmekte tereddüt etmediler.

1 Piyes gördüm

Oyun : "Çalıkuşu" (Piyes 3 perde, 27 tablo)
Yazan : Reşat Nuri Güntekin (Roman halinde)
Sahneye uygulayan : Necati Cumalı
Tiyatro : Şehit Tiyatrosu (Yeni Tiyatro)
Sahneye koyan : Nüvit Özdoğru
Müzik : Mehmet Abut
Dekor - Kostüm : Turgut Atalay

Konu : Yeni çağ edebiyatımızın en çok basılan, en çok satılan -yabancı dillere de çevrilmiş olan- kırk yıllık ünlü romanını okumamış kimse var mıdır? Eski İstanbulun varlıklı konaklarından birinde, Dame de Sion fransız okulunda yetişen ve akrabasın lan bir hariciye memuruyla evleneceği sırada gelinlik elbisesini fırlatıp Anadoluya öğretmenlik yapmağa giden, karşılaştığı bütün güçlükler, hatta tuzaklar ve iftiralar içinde vazife aşkından ve iffetinden hiçbirşey kaybetmeden ödevini yerine getirmeye çalışan Feridenin hikayesi...

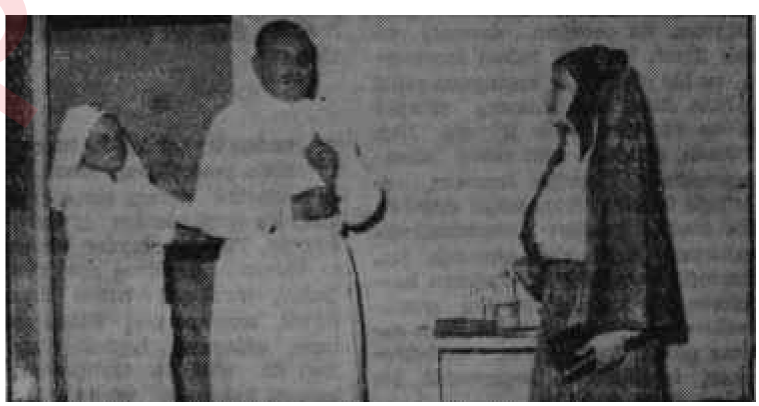
Oynıyanlar : Jeyan Mahfi Ayral (Feride), Mücap Ofluoğlu (Kamuran), Şükriye Atav (Besime Teyze-Huriye Hanım), Samiye Hün (Siyahlı Kadın), İlhan Hemşehri (Aziz Enişte - Bursa Maarif Müdürü), Birsen Kaplangı (Munise), Sami Ayanoğlu (Dr. Hayrullah), Kemal Bekir (Yüzbaşı İhsan), Neşe Tandoğan (Michelle) vs.. (14 Erkek, 20 kadın rolü).

Beğendiğim : Necati Cumalının, başarılı sahne adaptasyonu. Nüvit Özdoğrunun, 27 tablo ve 34 kişilik oyuna kazandırdığı ölçülü, ahenkli düzen. Üslub ve ifade bakımından reji-oyun birliğinin güzel bileşimi. Bütün rollerde göze çarpan yaratıcı gayretler... Bellibaşlı rollerde: Jeyan Mahfi Ayralın çizdiği zeki, canlı, neşeli, hırçın ve duygulu, mütevazı ve gururlu, mücadeleci ve inançlarına bağlı Peride tipi. Olayların ve çeşitli duyguların akışı içinde ana karakterin vuzuhla korunmuş olması. Doktorda Sami Ayanoğlunun çizdiği babacan ve tesirli yüz Mücap Ofluoğlunun, silikliği içinde bile zarif kalan, Kamuranı.

Beğenmediğim : Turgut Atalayın, bu kadar çok tablolu başka bir oyuna uygun düşebilecek, lüzumundan fazla yenilikçi, "Çalıkuşu"nun devrini, rengini ve havasını lâyıkıyla duyuramıyan dekoru. Tablo aralarında, seyircinin gözü önünde uzayıp giden, pano ve eşya götürüp getirmeleri... Pierre Fort rolünde Kayhan Yıldızoğlunun pek kötü "okuduğu" fransızca replikler...

Sonuç: Romanın lezzetini tatmış olanlar, "Çalıkuşu" temsilini mutlaka görmek isteyeceklerdir.

Lutfi AY

"Çalıkuşu"ndan bir sahne
Herkesin sevgilisi

J A L E   C A N D A N

OKUYUCULARIYLA KONUŞUYOR

Çocuk denecek yaşta dayı olduğum zaman bunu, sevinç ve gururla herkese söylüyordum. Şimdi ise ıstırap içindeyim. Çünkü 6 yaşına gelen yeğenim mefluçtur. Yürüyemiyor ve boynunu bükerek, «Dayıcığım ben ne zaman okula gideceğim, ne zaman senin bisikletine binebileceğim?» diye inleyip duruyor. Yeğenim, bebekken çocuk felci geçirdi. Kalp nahiyesi ve sol taraf normal olduğu halde diğer taraf tamamiyle mefluç durumdadır. Uçan kuştan medet umuyorum. Geçenlerde bir gazetede, aynı durumda Almanyaya giden ve Baden-Badende bir hastahanede iyileşip, bir buçuk ay içinde aslan gibi yurda dönen bir çocuğun resimlerini gördüm. Umutlandım. Bu konuda ne düşünüyorsunuz? Yeğenimi kurtarmak istiyorum.

Rahmi Dinç
İktisat Akademisi öğrencilerinden

Sevgili okuyucum, bana yazdığınız arazlar ve gönderdiğiniz resim, burada gösterdiğim doktorlara çocuğun durumu hakkında tam bir fikir veremedi. Almanyada tedavi edilen vaka acaba gerçekten sizinkine benzer bir vaka mıydı? Ankarada Hacettepe Çocuk Hastahanesinde, tamamiyle mefluç bir çocuk görmüştüm. Bu çocuğun, devamlı ve çok itinalı bir fizik tedavi sonucunda ve bir yıl içinde koştuğuna şahit oldum. Ama bu, tedaviye müspet cevap verebilecek bir felçmiş. Her vakada, maalesef aynı sonuç alınamamaktadır. Çocuğun arızasını, sebebiyle beraber, iyice tespit ettirdikten, sonra yabancı memleketlerde tedavinin kabil olup olmadığı hususunda, bahsettiğiniz o alman hastahanesiyle mektuplaşmanız gerekmektedir. Bir umut belirirse, o zaman çocuk derneklerine, milletlerarası teşekküllere başvurmak bir mana ifade edebilir.

Elinizde olmıyanı yapabilmek için gösterdiğin iz çabayı takdir etmemek imkansızdır. Ancak, elinizdeki imkânları da kullanınız. Çocuğu moral bakımdan takviye ediniz. Onu, altsanma duygusuna kapılmasına meydan vermeden, topluma faydalı bir insan olarak yetiştirme imkânlarını arayınız, ondan utanmayınız. Unutmayınız ki, , bu durumda bir kimsenin kendi kendine yeterliğini daraltan ve onu bedbaht eden şey arızanın kendisinden çok, ana - babanın, yakınlarının o kimseye karşı takındıkları tavırdan ileri gelmektedir. Bu konuda ana ve babanın aydınlatılması en önde gelir. Arızalı kimseler bu hale, sanıldığından çok çabuk alışırlar. Yaptıkları işlerde üstün başarılar gösterirler. Yeğeniniz zeki bir çocuk olduğuna göre, topluma çok yararlı bir insan olarak yetişebilir, mutlu da olabilir. Ne yazık ki özel eğitimle ilgili konuda da Devlet henüz gerekli müesseseleri açmış değildir. Siz kendi çabanızla bunu telâfi etmek zorundasınız. Çocuğa, kafasını işletmesini sağlıyacak meşgaleler bulun, onun istidatlarını keşfetmeye çalışın. Özürlü oluşu yüzünden onu çevreden gizlemeyin. Onu aşırı derecede koruyup, her işine de siz bakmayın ve mümkün mertebe kendi kendine yeter olmasına çalışın. Ama, onu muhakkak okutun. Tabii bütün bunlar çocuğu tedavi ettirme yollarını, hayale kapılmadan, aramaya da mâni değildir. Size iyi şans, başarı dilerim.

•

Bundan üç yıl kadar önce Ankarada yerleştikten sonra kadın derneklerine devam etmeye başladım. Bu derneklerden birinde faal üyeyim. Topluma faydalı olmak, aynı zamanda hayâtımı zenginleştirdi. Evimi, eşimi, çocuklarımı ihmal ettiğimi sanmıyorum. Fakat kocam bunu anlamıyor, benimle alay ediyor, en ufak bir tartışmada buttu başıma kakıp evi yüzüstü bıraktığımı söylüyor. Büyük kızım geçen yıl ikmale kaldı. Kocam bundan, daha çok beni sorumlu tuttu ve çocuğun bazı günler, okul dönüşü beni evde bulamamasının bu sonucu verdisini, çalışmayıp radyo dinlediğini iddia etti. Lütfen kocamı ikna edecek şeyler yazın. AKİS'i ilk sayısından beri okuruz. Kadın faaliyetlerinin lüzumuna inandığınızı bili yorum.

Münevver Ertekin - Ankara

Kocanıza bu haftaki karikatürümüzü göstermeyin, sevgili okuyucum. Bundan ötürü bana da kızmayın. Erkekler bu tip şakaları seviyorlar.

Kendinizi üzmeyin. Evinizi, çocuklarınızı, eşinizi ihmal etmediğinizden eminim, ama onlar, eskiden alıştıkları gibi, mutlak ilginizi arıyorlar. Bir tek gün eve gelip sizi bulamamaya tahammülleri yok. Buna da alışacaklardır tabii...

•

12 yaşımda iken müthiş bir hastalığa tutuldum. Geceleri şok geçirip bayılıyordum. Bir süre sonra bu hal görülmez oldu, iyileştim. Fakat bu sefer de, doktorların dimağ yorgunluğu dedikleri bir illet yakama yapıştı. Sanat Enstitüsünü bitirmeden ayrıldım, çünkü bu hal gelince dersleri anlıyamıyordum. Şimdi yirmi yaşındayım. Hayatımı kazanıyorum. Hastalığım beni rahatsız etmiyor. Yalnız, evlenmek üzere olduğum için üzüntü içindeyim. Acaba bendeki bu hastalık irsi midir? Ailemde hiç böyle hastalıklar görülmediği halde ben kendimi bu düşünceden kurtaramıyorum. Evleneyim mi?

Afyonlu bir okuyucunuz

Doktor değilim ama, doktor da olsam bu kadar uzaktan durumunuza bir teşhis koyamam, sevgili okuyucum. Bence evhama kapılmadan yapacağınız ilk iş, bir klinikten geçmek ve hastalığınıza gerçek bir teşhis koydurtmaktır. Evlenmeden önce muhakkak tam teşkilâtlı bir büyük hastahaneye gidip bu

konuda aydınlanmaksınız. Gerçi tıp, bugün irsiyet üzerinde pek az duruyor ama, bunun için telaşlanmayın. Çocukluğunuzda geçinmiş olduğunuz hastalıklar üzerinde evlenmeden önce fikir sahibi olmanız, icabeden tedaviyi yaptırtıp, tedbiri almanız ve evleneceğiniz kıza da bunları bildirmeniz şarttır. Gerçeği öğrenmekten korkmayın.

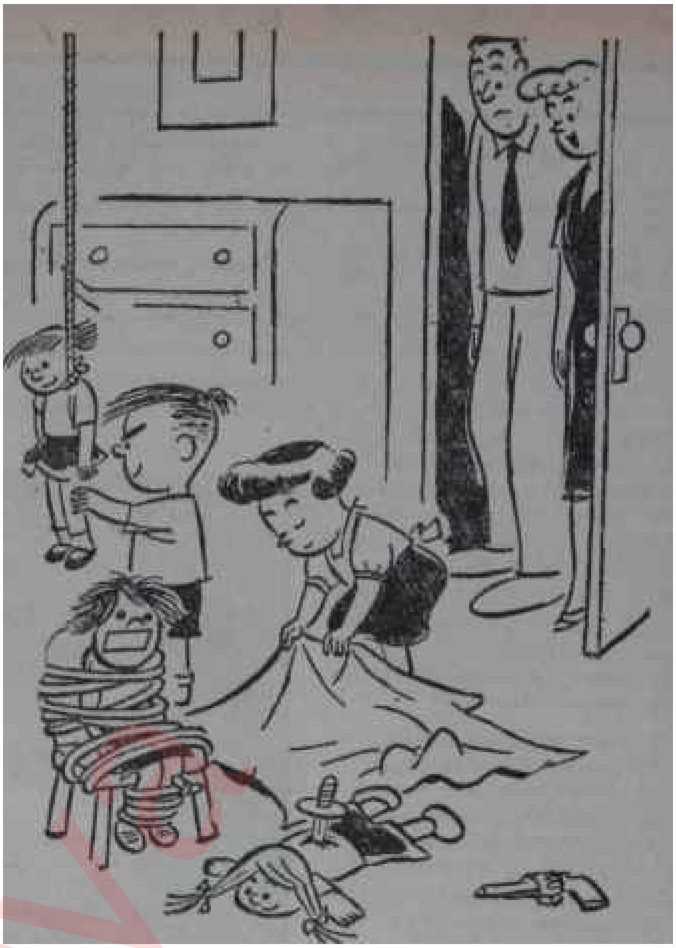
Bugün her hastalığın bir tedavisi vardır. Kabilse İstanbula veya Ankaraya gidip bir Devlet hastahanesine yatın veya gene Devlete bağlı ruh sağlığı dispanserlerine görünün. Onlar bütün sorularınızı cevaplandıracaklardır.

•

Kocam, her zamanki gibi Ankaraya iş seyahatine gitmişti. O gün evi badana ettiriyordum. Kapı çalındı ve postacı mahkemeden bana bir celp getirdi. Kocam aleyhime boşanma dâvası açmıştı. O tarihten itibaren ıstıraplı iki sene geçirdim. Çocuklarımı korumak amacı ile, ayrılmamakta ısrar ettim. Ama kocam eve gelmedi ye Ankara seyahatlerinde tanıştığını tahmin ettiğim bir genç kadınla beraber İstanbulda, aynı evde yaşamaya başladı. Ayrılmadım fakat gururumu da tepeletmedim. Ne rica ettim, ne tehdide başvurdum.. Kocam şimdi eve dönmek istiyor. Çocuklar babalarını iyi karşılıyacaklar. Hem, istikballeri için de bu, şüphesiz, bir garanti olacak. Çünkü kocam zengindir. Fakat ben onu affedemiyorum, artık istemiyorum. Kendisine itimadım, saygım kalmadı.

A. Ş. — İstanbul

Sevgiden hiç bahsetmiyorsunuz. Acaba onu çok sevdiğiniz için mi affedemiyorsunuz, yoksa sevmediğinizden mi? Bunu anlamadan, onun da size karşı hislerini değerlendirmeden karar vermeniz güç olacaktır. Madem ki kocanız zengindir, barışmadan da, ayrılarak da çocukların istikbalini garantiye alabilirsiniz. Ancak, anladığıma, göre, sizi tutan başka birşey var. Kocanıza, henüz hislerinizden emin olmadığınızı söyleyin. Sizi gerçekten seviyorsa, yaptığından gerçekten pişmansa, bunu size ispat edecek ve sizi iknaya çalışacaktır. Birkaç ay daha bekleyin. Eğer kocanızı sevdiğinizi anlar, onun da sizi sevdiğini görürseniz, affetmenin güzel birşey olduğunu kabul edin, hereşyi unutun. En iyi insanlar, bazen en büyük hataları işlerler. Ama, hatadan dönüş içten midir?. İşte asıl önemli nokta budur. Pişmanlık da, af da samimi olmalı, üzerinde bir daha konuşulmamalıdır.

-Çocukların annesi Çocukları Koruma Derneğine gitti de

Başlamak

Uzun yıllar memleketimizde kalmış bir türk dostu yabancıya, türklerde en çok neyi beğendiğini sormuşlar. "Bir işe başlamalarını" demiş.

Başlamak gerçekten güzel şeydir. Başlarken heyecanlı, başlarken ülkücü, çalışkan, sağlam ve imanlıyızdır. Demokrasiye iyi başlamıştık. 1950 seçimlerini bütün dünya övmüştü. 27 Mayıs da böyle oldu. Ama bunlar büyük dâvalar! Çok daha küçükleri var ki, bize aynı başlama aşkını vermiştir. Teni kurulmuş bir derneğin tüzüğünü gözden geçirelim. Mahdut gayeli bir küçük dernektir ama, neler düşünmüş ve teşkilâtını kâğıt üzerinde nasıl geniş tutmuştur, insan şaşar kalır. Bıraksanız, bu tüzükle dernek, Türkiyeyi kalkındırdı gitti demektir. Memleketimizde birçok şeyler iyi başlamıştır: Köy enstitüleri, halkevleri, okul-aile birlikleri, izci teşkilâtı gibi.. Bunlar başladıkları hızla başladıkları aşkla devam ettirilebilseydi bugün gerçekten de birçok dâvalarımız yarı yarıya halledilmiş olacaktı. Gündengüne büyüyen, gelişen bir izci teşkilâtı düşünün. "Sağlam vücutta sağlam ruh" prensibini savunan gençler, tatillerde dağ, bayır, köy demeyip dolaşacaklar, gittikleri uzak memleket köşelerinde hem uyarıcı, yardımcı olacaklar, hem de Türk Gençliğini her yerde temsil edeceklerdi. Gençlik ve çocuk kulüpleri kendiliğinden doğacaktı. Ama izci teşkilâtı bugün memleketimizde bir şekil özentisinden başka bir şey değildir.

Başlamak güzel şey, ama biraz da bitirmeyi denesek, hep yeni baştan başlamaktan kurtulsak....

Jale Candan

S P O R

Futbol

Mucize değil

Çarşamba günü Mithatpaşa arenasından 11 boğa, başları önlerine eğik, binlerce kişinin tazahürat yaptığı 11 matadoru gıptayla seyreder rek çıkıyordu. Polonya şampiyon takımının 11 oyuncusunun gözlerinin kısıklığı, dudaklarındaki üzüntü kıvrımları ve içlerindeki hırs sadece bir noktanın iyice bilinmemesinden doğuyordu. Polonya Şampiyonu Bytom, Şampiyon Klüpler turnuvasının 2. turunda Galatasaray karşısında 4-1 lik neticeyi kabullenirken yeni bir şey öğreniyordu: Galatasarayın en az kendileri kadar büyük futbol oynayabildiğini, en az kendileri klasında bir takım olduğunu ve kendi sahasında aşılması imkânsız engellerden biriyle karşılaştıklarını...

Polonyanın şampiyon takımını ve antrenörünü bu derece şaşırtan basit, son derece basit bir meseledir. Üstelik bu şaşkınlığın doğurduğu sonuç, tıpatıp Türk sporunda uzun zamandan beri kesilip atılamayan bir paranın benzeridir. Bytom yöneticileri, Galatasarayı sadece kâğıt üzeninde tanımakla, kulaklarına geldiği gibi öğrenmekle yetinmişler, bundan dolayı da emektar Mithatpaşa stadını elemle terketmişlerdir. Karşı tarafını gücünü, futbolunu, oyun tarzını ve elemanlarının durumunu incelemeğe, tahkik etmeğe, bu konuda fikir edinmeğe en ufak gayret sarfetmiyen Polonya şampiyonu, durumu acı gerçekle karşı karşıya kaldıktan sonra anlıyabilmiştir. Bu şarkkari bir düşüncenin tabii sonucu olmuştur.

Gariptir, Galatasaray meneceri Kılıç, Bytom'u seyretmek için Vanşovaya gitmeğe hazırlandığında bazı yüzlerde beliren manalı tebessümlere, ilk karşılaşma gereken cevabı vermiştir. Sonucun böylesine memnun

Gündüz Kılıç
Zaferin hazırlayıcısı

edici tecellisi, Bytom hakkında en derin bilgiye sahip, Bytom'u elinin içi gibi bilen iki Galatasaraylı idarecinin - Gündüz Kılıç ve Coşkun Özarıbüyük emekleri karşılığıdır. Gündüz Kılıcın bu konuda Varşovaya kadar yapacağı yorucu seyahati göze alması -sonunda türlü sebeplerle gidememiştir-, doğacak sonucun ilk değil, ama yapılması gereken ameliyelerinden birisidir. Menecer Kılıç, bir taktisyen olarak, Şampiyon Klüpler turnuvasına Galatasarayı kusursuz hazırlamıştır denecek kadar başarı sağlamıştır.

KÖŞEDEN

Kiralıklar

Yeni Yönetmeliğin futbolcu kiralama ile ilgili maddesi Kasım ayı boyunca işleyecektir. Buna göre, bir kulübün o mevsim içinde resmi müsabakalarına iştirak ettirilmemiş futbolcusunu herhangi bir kulüp kiralayabilecektir. Bu, hizmetinden faydalanılmayan değerin verimlendirilmesi demektir.

Tatbikatın futbol piyasasında hangi ölçüde bir hareket yaratacağı kestirilemese de, kira transferinin Futbola hayır getireceği söylenebilir.

Profesyonel transferlerine hakim olan amilleri bulmak için âlim olmağa ihtiyaç yoktur. Sebepler yüzdedir. Hiç bir kulüp, lâf olsun diye ağırlığınca para sayıp futbolcu transf?r etmez. Aklı başında hiç bir futbolcu da bütün bir mevsim yedekte yakmak için transfere razı olmaz. İşin anlaşılması güç tarafı, gençlik gücü ve marifeti satın alınmış bir şöhretin unutulma duvarının arkasına itilivermesi keyfiyetidir.

Bizim kulüplerimizin, rakiplerin alabileceği şöhretleri toplayacaklarına inanmak müşküldür. Öyle olanca, kullanılmayacak transferlerin sebebini ölçüdeki isabetsizliğe bağlamak icabedecektir.

Transfer konuşulurken kulüplerde kimlerin söz sahibi olduğu hikâyesi karışıktır. İdare heyetleri, reisler, antrenörler, teknik menecerler, hatta eskiler lâfa karışırlar, anlaşırlar da, bakarsınız delikanlının kulüp formasını sırtına geçirdiğinin ferdasında havayı değiştirirler; binbir reklâm içinde satın alınmış futbolcuya takımda yer bulunmaz olur. Profesyonel, serbest rekabet piyasasına dökülmüş kişidir. Menfaati, yüksek fiyat bulmak ve tutunmaktır. Bunun yolu fizik imkânlarım, ustalığını, yerine yakışma kabiliyetini korumaya çalışmaktan ibarettir ve bu, sportmence bir davranıştır.

Profesyonellerin, yerlerini korumak için kullandıkları çeşitli usûller vardır. Bunlardan biri adam öldürme tekniği ve taktiğidir. Yeni yıldız ortaya çıkınca kendisini idmanlarda, küçük maçlarda öyle zorlarlar, öylesine harcarlar ki, iyi niyetli idareci bile aldandığına inanıp yıldızı perde arkasına çekiverir.

Bu tutum futbola da, futbolcuya da zararlıdır. Futbolcu kiralamanın, sıkça görünmeye başlayan "adam harcama" illetine deva olmasını dileriz.

Vildan Aşir SAVAŞIR

Pan Am ile uçtuğunuz zaman dünyanın en tecrübeli Jet ellerindesiniz!

Pan American Jet Clipper'in kumanda aletlerini idare eden ellerin bir hususiyeti vardır — bu hususiyet tecrübedir.

Şunu bir an için düşününüz: Pan American jet pilotları, bütün diğer havayolu şirketlerinin toplamından daha fazla — bir milyon civarında — yolcuyu denizaşırı uçurmuşlardır. Her Pan American jet seferinde bu uçuş tecrübesinin üstünlüğünü bizzat müşahade edebilirsiniz.

Pan American — diğer havayolu şirketlerine nispeten — daha fazla jet servisi yapmaktadır. Dünyanın en tecrübeli havayollarını tercih etmeniz için bu da ayrı bir sebeptir.

6 kıtadaki 80 memlekete yapılan jet servisleri hakkında tamamlayıcı bilgi almak ve rezervasyon için lütfen Seyahat Acentenize veya Pan American Bürolarına müracaat ediniz:

İSTANBULDA : Hilton Oteli methali, Tel.: 47 45 30 - 48 10 50
ANKARADA : Atatürk Bulvarı 63, Tel.: 12 03 64 - 12 91 48 - 12 03 59
İZMİRDE : İzmir Palas Oteli, Tel.: 32 1 00

Trade Mark, Reg. U. S. Pat. Off.

PAN AM

DÜNYANIN EN TECRÜBELİ HAVAYOLLARI

T.C.
HER TÜRLÜ
BANKA
MUAMELELERİNİZ İÇİN
T. C. ZİRAAT BANKASI
HER YERDE HER ZAMAN
HİZMETİNİZDE
T.C. ZİRAAT BANKASI

(Basın, A. 2009) — ...